

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

EKONOMICKÁ FAKULTA

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Analýza nedobytných pohledávek v účetním subjektu

Vedoucí diplomové práce

Ing. Hana Hlaváčková

Autor

Bc. Jiřina Kopfová

2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jiřina KOPFOVÁ**
Osobní číslo: **E10512**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Analýza nedobytných pohledávek v účetním subjektu**
Zadávající katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Zhodnotit řízení pohledávek ve vybraném účetním subjektu a navrhnout zlepšení dosavadního systému.

Osnova:

1. Vznik pohledávky
2. Dlouhodobé a krátkodobé pohledávky
3. Zajištění pohledávek
4. Dokumentární inkaso a akreditiv
5. Rizikové a nedobytné pohledávky
6. Evidence a řízení pohledávek
7. Forfaiting a faktoring
8. Účtování pohledávek
9. Pohledávky ve vybraném účetním subjektu se zaměřením na nedobytné pohledávky
10. Vymáhání pohledávek
11. Postoupení pohledávky
12. Zhodnocení řízení pohledávek
13. Možnosti zlepšení zavedeného systému řízení pohledávek

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 50 - 60 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. BAŘINOVÁ, D., VOZŇÁKOVÁ, I. Pohledávky, Praha: GRADA, 2007.
ISBN 80-24718-16-2
2. DRBOHLAV, J., POHL, T. Pohledávky. Praha: Wolters Kluwer, 2009.
ISBN 80-73571-62-5
3. KOL. AUTORŮ. Meritum - Účetnictví podnikatelů 2010. Praha: Wolters Kluwer, 2010. ISBN 978-80-7357-526-7
4. KRÁČALÍKOVÁ, G. Zajištění a vymáhání pohledávek v rámci konkurzního řízení kapitálových společností v právních, daňových a účetních souvislostech. Praha: VOX, 2004. ISBN 80-86324-37-0.
5. RADKOVÁ, M. Exekuce jiné pohledávky. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-767-6
6. VOZŇÁKOVÁ, I. Efektivní řízení pohledávek. Praha: GRADA, 2004.
ISBN 80-247-0770-5
7. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Hana Hlaváčková
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: 1. března 2011

Termín odevzdání diplomové práce: 15. dubna 2012

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Mílan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. března 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Analýza nedobytných pohledávek v účetním subjektu vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Ve Vimperku dne 25. 4. 2012

Bc. Jiřina Kopfová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucí diplomové práce paní Ing. Haně Hlaváčkové za odborné a metodické vedení, za náměty a připomínky, kterých jsem využila při zpracování diplomové práce.

Současně bych chtěla poděkovat společnosti GEMAZ, spol. s r.o. za poskytnutí informací, pomoc a připomínky při vypracovávání diplomové práce.

OBSAH

1 Úvod.....	10
2 Lieterární řešerše	12
2.1 Pojem pohledávka z právního hlediska.....	12
2.2 Pojem pohledávka z účetního hlediska	12
2.3 Vznik pohledávky	12
2.4 Pohledávky v účetové osnově.....	13
2.5 Pohledávky z obchodního styku.....	14
2.5.1 Pohledávky za odběrateli	14
2.5.2 Pohledávky spojené s používáním směnek	14
2.5.3 Pohledávky z poskytnutých provozních záloh.....	15
2.5.4 Ostatní pohledávky	16
2.6 Oceňování pohledávek	16
2.6.1 Oceňování souboru pohledávek	16
2.6.2 Oceňování nabytých pohledávek „k prodeji“ reálnou hodnotou k rozvahovému dni.....	17
2.7 Pohledávky v cizích měnách.....	17
2.8 Vytváření opravných položek k pohledávkám.....	18
2.8.1 Účetní opravné položky k pohledávkám a odpis pohledávek	19
2.8.1.1 Odpis pohledávek.....	20
2.8.1.2 Jednorázový odpis pohledávek.....	21
2.8.2 Tvorba a čerpání zákonných opravných položek k pohledávkám	22
2.8.2.1 Opravná položka k nepromlčeným pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení.....	23
2.8.2.2 Tvorba opravných položek k nepromlčeným pohledávkám.....	24

2.8.2.3 Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám v rozvahové hodnotě do 200 tis. Kč	25
2.8.2.4 Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám v rozvahové hodnotě nad 200 tis. Kč	26
2.8.2.5 Opravné položky k nepromlčeným ostatním pohledávkám v nominální hodnotě do 30 tis. Kč	27
2.9 Evidence a řízení pohledávek.....	28
2.9.1 Evidence pohledávek	28
2.9.2 Řízení pohledávek.....	28
2.9.2.1 Využívání podmínek prodeje pro řízení pohledávek.....	29
2.9.2.2 Stanovení výše pohledávek.....	29
2.9.2.3 Řízení pohledávek z hlediska výnosů a rizika.....	30
2.9.2.4. Využívání informací o odběratelích	30
2.9.2.5 Inkasní politika.....	30
2.10 Rizikové a nedobytné pohledávky	31
2.10.1 Rizikové pohledávky	31
2.10.2 Nedobytné pohledávky.....	32
2.11 Zajištění pohledávek	32
2.11.1 Zástavní právo k věcem	33
2.11.2 Zadržovací (retenční) právo	33
2.11.3 Uznání závazku (dluhu)	34
2.11.4 Smluvní pokuta	34
2.11.5 Ručení.....	35
2.11.6 Bankovní záruka	35
2.11.7 Zajišťovací převod práva.....	36
2.11.8 Postoupení pohledávky.....	36
2.11.9 Převzetí dluhu.....	37

2.11.10 Dokumentární akreditiv.....	38
2.11.11 Dokumentární inkaso.....	38
2.11.12 Směnka.....	39
2.11.13 Smluvní záloha.....	39
2.11.14 Výhrada vlastnictví.....	40
2.11.15 Pojištění pohledávek.....	40
2.12 Faktoring.....	40
2.13 Forfaiting.....	41
2.14 Zánik pohledávek.....	42
2.15 Vymáhání pohledávek.....	43
2.15.1 Mimosoudní vymáhání.....	43
2.15.2 Soudní vymáhání.....	44
2.15.3 Soudní výkon rozhodnutí, exekuce.....	46
2.15.4 Insolvenční řízení.....	47
3 Cíl a metodika.....	48
3.1 Metodický postup.....	48
4 Praktická část.....	51
4.1 Charakteristika vybraného podniku.....	51
4.2 Způsob vedení účetnictví.....	52
4.3 Analýza pohledávek.....	54
4.3.1 Vývoj pohledávek z hlediska rozvahy.....	54
4.3.2 Vertikální analýza pohledávek.....	56
4.3.3 Horizontální analýza pohledávek.....	58
4.3.4 Analýza poměrových ukazatelů.....	59
4.4 Operace s pohledávkami.....	60

4.4.1 Řízení pohledávek po splatnosti	61
4.4.2 Účetní opravné položky	62
4.4.3 Zákonné opravné položky a odpis pohledávek	63
4.4.4 Příklad účtování o opravných položkách k pohledávkám a účtování odpisu pohledávek	65
4.4.4.1 Tvorba zákonné opravné položky a její účtování v roce 2009	65
4.4.4.2 Odpis pohledávek a jeho účtování v roce 2010	68
4.4.4.3 Příklad účtování opravných položek při zahájení soudního řízení	70
4.4.4.4 Porovnání tvorby opravných položek podle §8a odst. 1) a podle §8a odst. 2) ...	74
4.5 Systém zajištění a vymáhání pohledávek	75
4.5.1 Proforma faktura	76
4.5.2 Úrok z prodlení	76
4.5.3 Směnka	76
4.5.4 Uznání závazku	77
4.5.5 Vzájemný zápočet pohledávek a závazků	77
4.5.6 Upomínka	78
4.5.7 Exekuce	79
4.5.8 Insolvenční řízení	79
5 Závěr	80
6 Summary	83
7 Seznam použité literatury	84
8 Seznam tabulek a grafů	86
9 Přílohy	87

1 ÚVOD

Jednou z nejdůležitějších sfér podnikových financí je bezesporu oblast zúčtovacích vztahů, tj. pohledávek a závazků. Pohledávky představují významnou složku aktiv podniku, kde jsou zahrnuty v oběžném majetku a ovlivňují nejednu stránku finančního hospodaření firmy, jako například majetkovou strukturu, finanční strukturu, likviditu společnosti a samozřejmě i náklady a výnosy. Mezi faktory, které určují míru vlivu pohledávek na tyto stránky finančního hospodaření, patří výše, struktura a podíl pohledávek v majetkové struktuře podniku.

Pohledávky po splatnosti samozřejmě k podnikání patří, ale řádné a včasné plnění je jednou ze zásad poctivého obchodního vztahu. V současném tržním prostředí představuje platební neschopnost jeden z vážných ekonomických ukazatelů, který může velmi ovlivnit finanční zdraví podniku.

Každá firma musí právě tuto problematiku řešit, ať se jedná o společnost působící v České republice nebo na zahraničním trhu, bez ohledu na velikost či prosperitu společnosti.

V současné době se platební morálka v České republice zhoršuje, stále více faktur není uhrazeno včas do třiceti dnů od vydání. Vyplývá to z průzkumu Evropského platebního indexu společnosti Intrum Justitia. V ukazatelích platebních ztrát Česká republika nadále převyšuje průměr Evropské unie. Je pravda, že Česká republika se dlouhodobě drží na úrovni tří procent, průměrné evropské procento v roce 2011 dosáhlo 2,7 procenta. Vzhledem k pozdním úhradám za odebrané zboží a služby přicházejí věřitelé v Evropě každý den téměř o 10 milionů EUR.

Přesto všechno horší platební morálku než Česká republika má už jen Kypr, Portugalsko a Řecko. Problémem jsou především odepsané pohledávky. Podíl odepsaných pohledávek na souhrnném obratu evropských firem se v roce 2011 zvýšil na 2,7 procenta, tedy na 7,6 bilionu korun. Jednou z hlavních příčin rostoucího počtu navždy ztracených pohledávek jsou bankrotы firem, které upadnou do insolvence.

Z těchto důvodů je potřeba se pohledávkami zabývat hned od jejich počátků, ať už zjišťováním informací o budoucích i současných obchodních partnerech, důsledným zpracováním obchodních smluv či zajištěním pohledávek. Menší společnosti, jako je například společnost GEMAZ, spol. s r.o., která poskytla podklady pro tuto diplomovou práci, by si měly vytvořit alespoň jednoduchý systém řízení pohledávek. Měl by být sestaven dle zkušeností, rozsahu a druhu činností, kterými se společnosti zabývají, a měl by umožňovat posouzení pohledávek, jak z pohledu účetního, daňového, tak i z pohledu právního.

Náplní této diplomové práce je komplexní analýza pohledávek, jejich vznik, zajištění, tvorba opravných položek k pohledávkám, odpisů pohledávek až k jejich samotnému zániku. Praktická část je zaměřena na analýzu pohledávek společnosti GEMAZ, spol. s.r.o. Poskytuje přehled a interpretaci o vývoji a změnách pohledávek za předchozí období, tvorbu zákonných opravných položek a odpisů včetně dopadu na daňovou povinnost při jejich tvorbě.

2 LITERÁRNÍ REŠERŠE

2.1 Pojem pohledávka z právního hlediska

Pojem pohledávka je v právu chápán jako právo, které vzniká jednomu účastníku vůči druhému účastníku. Obsahem práva je vyžadovat určité přesně vymezené plnění, a to z určitého právního důvodu. Účastníky tohoto právního vztahu nazývá právo věřitel a dlužník.

Důvodu pro vznik pohledávky je celá řada. Nejčastějším důvodem je vznik právního vztahu na základě smlouvy.

Plnění může mít podobu peněžitou i nepeněžitou. Většina smluv obsahuje více závazků, a to jak na straně dlužníka, tak i na straně věřitele. Každá smluvní strana je tedy zároveň dlužníkem a věřitelem. Pohledávka musí být splatná neboli dospělá.

Jestliže pohledávka, která je splatná, není dlužníkem vůči věřiteli uspokojena, vzniká věřiteli právo tuto pohledávku proti vůli dlužníka vymáhat například soudní cestou. (*Drbohlav, Pohl, 2011*)

2.2 Pojem pohledávka z účetního hlediska

Pohledávka je nárok účetní jednotky na úhradu peněžní částky od dlužníka. Účetní jednotka tedy vystupuje v roli věřitele. Typickým příkladem je vystavená faktura odběrateli, kterou má dlužník uhradit ve smluvené lhůtě. Přijatou platbou od dlužníka pohledávka zaniká. (*Štohl, Klička, 2008*)

2.3 Vznik pohledávky

Pohledávka vznikne v okamžiku, kdy odběratel nebo osoba, která si například půjčila, nezaplatí určitou částku do splatného termínu, který si buď věřitel a dlužník dohodnuli, nebo je tento termín sepsán písemnou formou. Od tohoto okamžiku se stává

pohledávka dlužnou a věřitel je oprávněný vymáhat tuto pohledávku všemi zákonnými prostředky. (<http://www.pohledavky.info>)

2.4 Pohledávky v účtové osnově

Směrná účtová osnova vymezila pro pohledávky účtovou třídu 3 – Zúčtovací vztahy, a to bez ohledu, zda jsou krátkodobé či dlouhodobé. Závazná jsou první dvě čísla syntetických účtů. V rámci syntetických účtů účetní jednotky vytvářejí podle § 46 vyhlášky č. 500/2002 Sb. analytické účty, které zajišťují členění syntetických účtů například podle potřeb účetní závěrky, požadavků právních předpisů a případně dalších potřeb účetní jednotky.

Pohledávky z obchodních vztahů se v podvojném účetnictví nacházejí v účtové skupině 31 – Pohledávky. Jedná se především o pohledávky za odběrateli (obecně je používán účet 311). Rovněž se zde účtují poskytnuté zálohy dodavatelům před splněním smlouvy ze strany dodavatele, ostatní pohledávky z obchodních vztahů, například reklamace vůči dodavatelům.

Dále se zde účtují pohledávky za směnky předané bance k proplacení do doby splatnosti směnky.

V účtové skupině 35 se zachycují pohledávky za společníky, za členy sdružení a za členy družstva.

V účtové skupině 37 – Jiné pohledávky a závazky se účtuje o pohledávce z prodeje podniku nebo jeho části, popřípadě nájmu podniku či jeho části, dále o pohledávkách a závazcích z pevných termínovaných operací, o nakoupených a prodaných opcích. Rovněž tak o ostatních pohledávkách, kupříkladu pohledávce na náhradu škody či manka za odpovědnou osobou.

Mimo účtovou třídu 3 najdeme pohledávky ve dvou případech. Pohledávky z titulu poskytnutí zálohy na dodávku dlouhodobého hmotného majetku či z důvodu vytváření dlouhodobého nehmotného majetku se účtují na vrub účtové skupiny 05 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek. Dlouhodobé půjčky a úvěry (pohledávky

za osobou, které byla dlouhodobá půjčka poskytnuta) se sledují v rámci účtové skupiny 06 – Dlouhodobý finanční majetek. (*Drbohlav, Pohl, 2011*)

2.5 Pohledávky z obchodního styku

Do pohledávek z obchodního styku patří zejména (*Štohl, Klička, 2008*):

- pohledávky za odběrateli,
- pohledávky spojené s používáním směnek,
- pohledávky z poskytnutých provozních záloh,
- ostatní pohledávky.

2.5.1 Pohledávky za odběrateli

Pohledávky za odběrateli vznikají dodáním výrobků, zboží a služeb odběrateli na fakturu. Vydaná faktura představuje výnos účetní jednotky a vznik pohledávky za odběratelem. Plátcí DPH musí k prodejní ceně připočítat ještě DPH a zaúčtovat ji jako závazek vůči finančnímu úřadu.

2.5.2 Pohledávky spojené s používáním směnek

O směnkách z pohledu věřitele se účtuje na účtech cenných papírů (účtová skupina 25 nebo 06), ale přesto se můžeme s jedním „pohledávkovým“ účtem ohledně směnek setkat. Je jím účet 313 – Pohledávky za eskontované cenné papíry, který se používá při účtování o tzv. „eskontních“ úvěrech. (*Štohl, Klička, 2008*)

V současnosti se směnky stávají oblíbeným nástrojem používaným v obchodním a platebním styku, tzn. směnky je možno používat k úhradě pohledávek a závazků. (*Štohl, 2007*)

Podle způsobu vystavení se rozdělují směnky na tyto druhy:

- **směnky vlastní** – kdy výstavcem směnky je dlužník (odběratel), který se sám zavazuje, že věřiteli (dodavatel) zaplatí určitou částku na směnce uvedenou. Směnečné prohlášení začíná slovy „Za tuto směnku zaplatím ...“,
- **směnky cizí** – vznikají tak, že věřitel (dodavatel) vystaví směnku, ve které dá příkaz dlužníkovi (odběrateli), aby mu zaplatil příslušnou částku. Výstavce uvede ve směnce dlužníka jako směnečníka, tj. osobu, která má platit, a sebe uvede jako věřitele formulací „Zaplatěte za tuto směnku na řad můj vlastní ...“. Takto vystavenou směnku předloží dodavatel odběrateli k tzv. akceptu (přijetí), tedy k podpisu. Teprve podpisem na směnce se dlužník – směnečník zavazuje, že souhlasí s textem na směnce napsaným.

2.5.3 Pohledávky z poskytnutých provozních záloh

V účtové třídě 3 – Zúčtovací vztahy se účtují jako pohledávky zálohy poskytnuté odběratelem na budoucí dodávky služeb či zboží.

Zálohy mohou být zaplacený na základě zálohových faktur vystavených dodavatelem nebo pouze na základě smlouvy uzavřené mezi dodavatelem a odběratelem. Podle vyhlášky se účtuje pouze o zaplacených zálohách. To znamená, že v okamžiku přijetí zálohové faktury od odběratele se tato zálohová faktura pouze evidenčně zapíše do knihy přijatých faktur a do účetnictví se zaúčtuje až úhrada zálohové faktury (MD 314/Dal 221 nebo 211).

Při účtování záloh je nutno zohlednit i problematiku DPH. Podle zákona o DPH je plátce daně povinen přiznat daň ke dni uskutečnění zdanitelného plnění, kterým je i přijetí platby jako zálohy na zdanitelné plnění.

V účetní praxi existuje několik doporučovaných účetních postupů účtování o zálohách. Při jejich volbě je třeba zvážit vhodnost použité metody zejména s ohledem na charakter podnikatelské činnosti účetní jednotky, ale i na možnosti používaného softwaru. (*Chalupa, Kadlec, Pilátová, Procházková, Sedlák, Skálová, Tkáč, Vlach, 2011*)

2.5.4 Ostatní pohledávky

Pro případy pohledávek, které nebylo možno zaúčtovat na některý z předchozích účtů účtové třídy 3, protože neodpovídají jejich náplni, jsou určeny některé účty v 37. a 38. účtové skupině (například pohledávka za pojišťovnu z titulu náhrady škody na účtě 378, resp. 388 v případě, že pojišťovna do konce účetního období nevyčíslila přesnou částku náhrady. (*Štohl, 2007*))

2.6 Oceňování pohledávek

Problematika oceňování pohledávek je upravena zejména v § 25 ZoÚ. Pohledávky se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při nabytí za úplatu nebo vkladem pořizovací cenou. Součástí pořizovací ceny pohledávek jsou přímé náklady s pořízením související, např. náklady na znalecké ocenění nakupovaných pohledávek, odměny právníkům a provize. V oceňování pohledávek se neprojevuje změna časové hodnoty peněz, což při vyšší inflaci může vést k poklesu reálné hodnoty pohledávek.

Ke dni roční účetní závěrky se do ocenění pohledávek musí promítnout případné riziko jejich nesplacení formou zúčtování opravných položek. (*Chalupa, Kadlec, Pilátová, Procházková, Sedlák, Skálová, Tkáč, Vlach, 2011*)

2.6.1 Oceňování souboru pohledávek

Za soubor majetku, který je možno ocenit jednou cenou podle § 24 odst. 5 zákona o účetnictví a ve smyslu § 61 prováděcí vyhlášky k podvojnému účetnictví podnikatelů, se považuje soubor pohledávek vytvářený podle zákona o daních z příjmů (§ 24 odst. 14 zákona o daních z příjmů). (*Ryneš, 2011*)

Řešením této situace je tedy pouze ocenění jednotlivých pohledávek z nakoupeného souboru. Smluvní cena za soubor pohledávek se musí rozdělit na jednotlivé pohledávky. Rozpočtovou základnou pro takovéto rozdělení bude zřejmě nominální hodnota jednotlivých pohledávek ze souboru.

Tento postup vede k tomu, že pohledávky jsou oceněny „matematicky“ tzn. Bez ohledu na jejich bonitu (pravděpodobnost splacení). V zájmu dodržení základních účetních zásad, zejména zásady opatrnosti a zásady reálného ocenění majetku, musí účetní jednotka u pohledávek, u kterých je velké riziko nesplacení, vytvořit opravnou položku. *(Chalupa, Kadlec, Pilátová, Procházková, Sedlák, Skálová, Tkáč, Vlach, 2011)*

2.6.2 Oceňování nabytých pohledávek „k prodeji“ reálnou hodnotou k rozvahovému dni

Oceňovací rozdíly vzniklé při změně reálné hodnoty pohledávek, které účetní jednotka nabyla a určila k obchodování, se účtují jako finanční náklad nebo finanční výnos. Jedná se zejména o případy účetních jednotek, které nakupují pohledávky za účelem jejich prodeje. *(Ryneš, 2011)*

2.7 Pohledávky v cizích měnách

Pohledávky v cizích měnách nemusí vznikat pouze při obchodování se zahraničními účetními jednotkami, ale předpisy nevylučují ani možnost vzniku pohledávek v cizích měnách při obchodování s tuzemskými subjekty. V účetnictví je však nutno vyjádřit příslušnou pohledávku jak v cizí měně, tak i v českých korunách. Pro přepočtení cizí měny na českou měnu lze použít kurzu ČNB, který účetní jednotka používá po předem, vnitřním předpisem stanovenou dobu (pevný kurz). Stanovená doba nesmí přesáhnout účetní období.

Pro potřeby oceňování pohledávek vyjádřených v cizí měně ke dni jejich vzniku lze za okamžik uskutečnění účetního případu považovat u dodavatele den vystavení faktury nebo obdobného dokladu.

U pohledávek v cizích měnách v důsledku změny kurzu české koruny k jiným měnám vznikají kurzové rozdíly. Kurzové rozdíly vznikají jednak při úhradě pohledávky, jednak mohou vzniknout ke konci rozvahového dne, kdy je nutno

přepočítat majetek a závazky v cizí měně na českou měnu aktuálním kurzem devizového trhu ČNB.

Ke konci rozvahového dne nebo jiného okamžiku, k němuž se sestavuje účetní závěrka, se kurzový rozdíl z ocenění pohledávek zaúčtuje na vrub účtu v účtové skupině 56 – Finanční náklady (v případě kurzové ztráty) nebo ve prospěch účtu v účtové skupině 66 – Finanční výnosy (v případě kurzového zisku). (*Chalupa, Kadlec, Pilátová, Procházková, Sedlák, Skálová, Tkáč, Vlach, 2011*)

2.8 Vytváření opravných položek k pohledávkám

Opravné položky se vytvářejí k pohledávkám po lhůtě splatnosti na základě inventarizace. Účelem jejich vytváření je vyjádřit riziko nezaplacení pohledávky snížením ocenění této pohledávky v účetní závěrce.

U pohledávek rozeznáváme opravné položky:

- **zákonné** – zásady jejich tvorby jsou uvedeny v zákoně č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále je ZoR),
- **účetní** – zásady jejich tvorby závisí na rozhodnutí účetní jednotky.

Zákonné opravné položky se vytvářejí jednak k pohledávkám:

- a) za dlužníky v insolvenčním řízení,
- b) k nepromlčeným pohledávkám, které jsou zaúčtovány v účetnictví a jsou splatné po 31. 12. 1994. (*Chalupa, Kadlec, Pilátová, Procházková, Sedlák, Skálová, Tkáč, Vlach, 2011*)

2.8.1 Účetní opravné položky k pohledávkám a odpis pohledávek

Tvorba účetních opravných položek k pohledávkám je jedním z nástrojů realizace zásady opatrnosti při vykazování aktiv a výsledků hospodaření a vyjadřuje potenciální pokles reálné hodnoty pohledávky, tj. snížení její vymožitelnosti a inkasa částek, které pohledávka představuje. Opravná položka je účetním nástrojem pro vyjádření snížení bonity pohledávek se současnou úpravou (snížením) výsledku hospodaření u věřitele. Snížení bonity pohledávky je obvykle dáno různými příčinami, zejména špatnou finanční situací dlužníka či v některých případech i právními vadami příslušných pohledávek. Účetní předpisy v zásadě vyžadují, aby se pohledávka v okamžiku jejího vzniku vyúčtovala a dále vedla ve jmenovité hodnotě nebo v případě nákupu pohledávky v pořizovací ceně této pohledávky. Opravná položka koriguje nepřímým způsobem přes samostatný pasivní účet jmenovitou hodnotu či pořizovací cenu pohledávky. Účetní tedy vykazuje obvykle brutto hodnotu pohledávky na úrovni jmenovité hodnoty či pořizovací ceny, korekci ve formě opravné položky a netto hodnotu pohledávky ve výši rozdílu mezi jmenovitou hodnotou, resp. pořizovací cenou a opravnou položkou.

Tvorba opravné položky je účtována na vrub nákladů do účtové skupiny 55, případné čerpání, resp. rozpuštění opravné položky je účtováno ve prospěch příslušného účtu v účtové skupině 55, na kterém byla účtována tvorba opravné položky.

Způsob a výše tvorby účetních opravných položek k pohledávkám nejsou závazně upraveny žádným účetním předpisem a postup se ponechává plně v kompetenci účetní jednotky a návazně na to i na posouzení auditora. Vždy se však musí respektovat podmínka, že opravná položka může být vytvořena pouze do výše pohledávky a opravná položka podléhá inventarizaci. V praxi se používají různé systémy vyčíslování opravných položek k pohledávkám, které jsou však obvykle založeny na testování pohledávek z hlediska doby po splatnosti, např.:

- pohledávky 180 až 365 dní
po lhůtě splatnosti 50% opravná položka k pohledávce,
- pohledávky více jak 365 dní
po lhůtě splatnosti 100% opravná položka k pohledávce.

K některým pohledávkám je možno přistupovat individuálně a odhadnout jejich reálnou hodnotu i podle jiných kritérií než pouze podle doby splatnosti, např. podle soudního řízení, podle ekonomického stavu dlužníka, podle právních stanovisek advokátních kanceláří atd. Opravné položky k pohledávkám se vždy vytvářejí k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení.

Vždy je však nutné rozlišovat účetní tvorbu opravných položek a daňový postup pro vytváření zákonných opravných položek nebo odpisování pohledávek. Účetní opravná položka má za cíl zejména korigovat hodnotu aktiva (pohledávky) podle její reálné hodnoty (inkasovatelná částka), daňový postup při tvorbě zákonné opravné položky sleduje čistě fiskální cíle tj. stanovit přísné podmínky a mantinely pro zahrnování nákladů z tvorby opravné položky do daňového základu. (*Ryneš, 2011*)

2.8.1.1 Odpis pohledávek

Pro účely řešení problematiky odpisu pohledávek a tvorby opravných položek k pohledávkám je nutné vycházet z inventarizací pohledávek za roky 1995 až 2011, ze kterých musí vyplynout minimálně tato struktura pohledávek po lhůtě splatnosti:

- pohledávky jednorázově odepsatelné podle § 24 odst. 2 písm. y) zákona o daních z příjmů,
- pohledávky postupně odepsatelné (pohledávky splatné do konce roku 1994 – starý blok) – systém postupného odpisu pohledávek byl v rámci daňové reformy platné od 1. 1. 2008 zrušen,
- pohledávky vyloučené z možnosti odpisu podle zákona o daních z příjmů nebo z možnosti tvorby zákonné opravné položky podle zákona o rezervách,
- pohledávky, u kterých je možnost vytvářet zákonné opravné položky, ve struktuře podle doby, která uplynula mezi prvním dnem splatnosti

pohledávky a datem, ke kterému se může vytvářet zákonná opravná položka.
(Ryneš, 2011)

2.8.1.2 Jednorázový odpis pohledávek

Možnost jednorázového odpisu pohledávek do daňově uznaných nákladů upravuje § 24 odst. 2 písm. y) zákona o daních z příjmů. Poplatník (účetní jednotka) účtující v soustavě podvojného účetnictví může odepsat jednorázově do nákladů jmenovitou hodnotu pohledávky nebo pořizovací cenu pohledávky nabyté postoupením, vkladem a při přeměně společnosti za dlužníkem:

1. u něhož soud zrušil konkurz, a to pro nedostatek majetku dlužníka (zamítnutí konkurzu), a pohledávka byla poplatníkem přihlášena u insolventního soudu a měla být vypořádána z majetkové podstaty,
2. který v je úpadku nebo jemuž úpadek hrozí na základě výsledku insolvenčního řízení,
3. který zemřel a pohledávka nemohla být uspokojena ani vymáháním na dědicích dlužníka (úmrtí dlužníka),
4. který byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem ekonomicky nebo personálně spojenou osobou anebo fyzickou osobou blízkou ve smyslu § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů (zánik právnické osoby – dlužníka),
5. na jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je uplatňována veřejná dražba, a to na základě výsledků této dražby,
6. jehož majetek, ke kterému se pohledávka váže, je postižen exekucí (viz zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů), a to na základě výsledků provedení této exekuce.

Pohledávky však bude možno odepsat na vrub daňově účinných nákladů pouze za předpokladu, že o těchto pohledávkách bylo:

- při vzniku účtováno do výnosů, které byly zahrnuty do základu daně z příjmů, a
- nejedná se o pohledávku nabytou bezúplatně nebo o pohledávku vzniklou mezi spojenými osobami. (Ryneš, 2011)

2.8.2 Tvorba a čerpání zákonných opravných položek k pohledávkám

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o rezervách), upravuje pro poplatníky daně z příjmů (podnikatele) možnost vytvářet dva typy opravných položek na vrub daňově uznatelných nákladů:

1. opravná položka k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení a opravná položka k pohledávkám za dlužníky v zahraničí,
2. opravná položka k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994,
 - a) opravná položka k nepromlčeným pohledávkám v nominální hodnotě do 30 tis. Kč (§ 8c zákona o rezervách),
 - b) opravná položka k nepromlčeným pohledávkám v rozvahové hodnotě do 200 tis. Kč (§ 8a odst. 1 a odst. 2 zákona o rezervách),
 - c) opravná položka k nepromlčeným pohledávkám v rozvahové hodnotě nad 200 tis. Kč (§ 8a odst. 3 zákona o rezervách).

Podle zákona o rezervách se rozvahovou hodnotou pohledávky rozumí jmenovitá hodnota nebo pořizovací cena pohledávky zaúčtovaná na rozvahových účtech poplatníka.

Opravné položky se nemohou vytvářet k pohledávkám:

- vzniklým z titulu cenných papírů, ostatních investičních nástrojů, úvěrů, půjček, ručení, záloh, smluvních pokut, poplatků z prodlení, penále a jiných sankcí ze závazkových vztahů,

- o kterých se neúčtovalo ve výnosech podle účetních předpisů při jejich vzniku, a tyto výnosy nebyly zahrnuty do základu daně z příjmů,
- vzniklým při plnění ve prospěch vlastního kapitálu a při úhradě ztráty společnosti,
- odepsaným již na vrub hospodářského výsledku (evidence v podrozvahové evidenci),
- nabytým bezúplatně,
- vytvářejícím soubor pohledávek.

Tvorba opravných položek uplatněná v základu daně z příjmů musí být vždy zaúčtována podle účetních předpisů.

Opravné položky k pohledávkám se zruší zejména v těchto případech:

- uhrazením pohledávky, ke které byla opravná položka tvořena,
- odpisem pohledávky, ke které byla opravná položka vytvořena v plné výši,
- ke dni ukončení či přerušení podnikatelské činnosti či nájmu,
- ke dni promlčení či zániku pohledávky. (*Ryneš, 2011*)

2.8.2.1 Opravná položka k nepromlčeným pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení

Podle § 8 ZoR mohou opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení, které jsou výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, vytvořit poplatníci daně z příjmů, kteří vedou účetnictví až do výše rozvahové hodnoty nepromlčených pohledávek přihlášených u soudu od zahájení insolvenčního řízení do konce lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o úpadku nebo do konce lhůty podle insolvenčního zákona, spojí-li soud s rozhodnutím o úpadku rozhodnutí o povolení oddlužení, a to v období, za které se podává daňové přiznání a v němž byly přihlášeny. Byla-li povolena reorganizace, namísto přihlášky pohledávky postačí, že dlužník věřitelovu pohledávku správně uvedl v seznamu svých závazků.

Tyto opravné položky lze vytvářet pouze k pohledávkám, o kterých bylo v době jejich vzniku účtováno ve výnosech, a takto vzniklý příjem nebyl podle ZDP příjmem osvobozeným od daně z příjmů nebo nezahrnovaných do základu daně z příjmů nebo zahrnovaným do samostatného základu daně z příjmů anebo základu daně pro zvláštní sazbu daně. Tyto opravné položky se tedy nesmí vytvářet k pohledávkám z úvěrů, půjček, záloh apod., protože tyto pohledávky nebyly v době svého vzniku účtovány ve výnosech. Dále není možno tyto opravné položky vytvářet k pohledávkám z titulu smluvních pokut a úroků z prodlení, poplatků z prodlení a penále, i když byly tyto položky účtovány ve výnosech. Tyto výnosy však nebyly zahrnovány do základu daně z příjmů.

Opravné položky se zruší v návaznosti na výsledky insolvenčního řízení nebo v případě, kdy pohledávka byla účinně popřena insolvenčním správcem, věřitelem nebo dlužníkem a insolvenční zákon těmto osobám právo popřít pohledávku přiznává. *(Chalupa, Kadlec, Pilátová, Procházková, Sedlák, Skálová, Tkáč, Vlach, 2011)*

2.8.2.2 Tvorba opravných položek k nepromlčeným pohledávkám

Zákon o rezervách umožňuje vytvářet poplatníkům účtujícím v soustavě podvojného účetnictví opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 na vrub daňově uznatelných nákladů, s výjimkou dále uvedených druhů pohledávek, ke kterým není možno tvořit daňově uznatelné opravné položky:

- a) pohledávky za společníky, akcionáři, členy družstev za upsaný vlastní kapitál,
- b) pohledávky mezi spojenými osobami (viz § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů),
- c) pohledávky mezi osobami blízkými,
- d) pohledávky vzniklé z titulu cenných papírů, ostatních investičních nástrojů, úvěrů, půjček, ručení, záloh, smluvních pokut, poplatků z prodlení, penále a jiných sankcí ze závazkových vztahů,
- e) pohledávky, které nebyly účtovány ve výnosech podle účetních předpisů při jejich vzniku a tyto výnosy nebyly zahrnuty do základu daně z příjmů,

- f) pohledávky vzniklé při plnění ve prospěch vlastního kapitálu a při úhradě ztráty společnosti,
- g) pohledávky odepsané již na vrub hospodářského výsledku (evidence v podrozvahové evidenci),
- h) pohledávky nabyté bezúplatně,
- i) pohledávky vytvářející soubor pohledávek.

Výše tvorby opravných položek k pohledávkám podle zákona o rezervách závisí na třech okolnostech:

1. na rozvahové hodnotě pohledávek,
2. na době, která uplynula od konce sjednané lhůty splatnosti do konce zdaňovacího období,
3. na zahájení soudního řízení, jehož se poplatník daně z příjmů (vlastník pohledávky) řádně účastní, nebo bylo zahájeno rozhodčí řízení podle § 14 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. (Ryneš, 2011)

2.8.2.3 Opravné položky k nepromištěným pohledávkám v rozvahové hodnotě do 200 tis. Kč

Základní tvorba opravné položky

Věřitel může vytvořit opravnou položku k předmětné pohledávce v rozvahové hodnotě do 200 tis. Kč bez ohledu na to, zda bylo zahájeno rozhodčí řízení nebo soudní řízení a zda se ho věřitel aktivně zúčastňuje, a to až do výše 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky, pokud od konce sjednaného termínu splatnosti pohledávky do posledního dne zdaňovacího období, za které se opravná položka vytváří, uplynulo více než 6 měsíců.

Dodatečná tvorba opravné položky

Pokud však bylo zahájeno rozhodčí řízení podle zákona o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů nebo bylo zahájeno soudní řízení, jehož se věřitel aktivně zúčastňuje a plní řádně a včas všechny úkony potřebné k uplatnění svého práva, umožňuje ustanovení § 8a odst. 2 zákona o rezervách věřiteli vyšší (dodatečnou) tvorbu opravné položky k pohledávkám. Výše tvorby opravné položky se odvíjí od doby, která uplyne mezi termínem splatnosti pohledávky a datem, ke kterému se opravná položka vytváří (konec zdaňovacího období).

V případě, že od data (první) splatnosti pohledávky do posledního dne zdaňovacího období uplynulo více než:

- a) 12 měsíců, je možno vytvořit celkovou opravnou položku až do výše 33 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- b) 18 měsíců, je možno vytvořit celkovou opravnou položku až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- c) 24 měsíců, je možno vytvořit celkovou opravnou položku až do výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- d) 30 měsíců, je možno vytvořit celkovou opravnou položku až do výše 80 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- e) 36 měsíců, je možno vytvořit celkovou opravnou položku až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky. *(Ryneš, 2011)*

2.8.2.4 Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám v rozvahové hodnotě nad 200 tis. Kč

Daňově uznatelné opravné položky je možno u nepromlčených pohledávek v rozvahové hodnotě nad 200 tis. Kč vytvářet pouze za předpokladu, že věřitel tyto pohledávky aktivně vymáhá u soudu či probíhá rozhodčí či správní řízení, kterého se věřitel řádně účastní a uplatňuje svá práva k vymožení své pohledávky.

Z těchto předpokladů v případě, že od data (první) splatnosti pohledávky do posledního dne zdaňovacího období uplynulo více než:

- a) 6 měsíců, je možno vytvořit celkovou opravnou položku až do výše 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- b) 12 měsíců, je možno vytvořit celkovou opravnou položku až do výše 33 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- c) 18 měsíců, je možno vytvořit celkovou opravnou položku až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- d) 24 měsíců, je možno vytvořit celkovou opravnou položku až do výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- e) 30 měsíců, je možno vytvořit celkovou opravnou položku až do výše 80 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- f) 36 měsíců, je možno vytvořit celkovou opravnou položku až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.

Opravná položka se zruší a bude vyúčtována ve prospěch nákladů, pokud bude pohledávka splacena dlužníkem či se promlčí.

Pro účely tvorby a čerpání opravných položek k nepromlčeným pohledávkám po lhůtě splatnosti podle zákona o rezervách je používán v účtové osnově pro podnikatele v účtové skupině 55 účet 558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek. (*Ryneš, 2011*)

2.8.2.5 Opravné položky k nepromlčeným ostatním pohledávkám v nominální hodnotě do 30 tis. Kč

Pokud poplatník u nepromlčené pohledávky nevyužije ustanovení § 8 Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení nebo § 8a Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. 12. 1994, popř. § 8b Opravné položky k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh zákona o rezervách, může vytvořit opravnou

položku až do výše 100 % její neuhrazené rozvahové hodnoty pouze za těchto předpokladů:

- a) nejedná se o pohledávku odepsanou na vrub výsledku hospodaření či pohledávku, ke které již bylo vytvořena zákonná opravná položka,
- b) nejedná se o pohledávku za společníky, akcionáři, členy družstev za upsaný vlastní kapitál a pohledávku mezi spojenými osobami vymezenými podle § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů,
- c) rozvahová hodnota pohledávky bez příslušenství v okamžiku jejího vzniku nepřesáhne částku 30 tis. Kč a celková hodnota pohledávek vůči témuž dlužníkovi nepřesáhne za zdaňovací období částku 30 tis. Kč,
- d) od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo nejméně 12 měsíců,
- e) o těchto pohledávkách bude vedena samostatná evidence.

2.9 Evidence a řízení pohledávek

2.9.1 Evidence pohledávek

V rozvaze se odděleně vykazují krátkodobé a dlouhodobé pohledávky a závazky podle faktické doby splatnosti. Pokud od data účetní závěrky do data splatnosti uplyne více než 365 dnů, vykazují se závazky nebo pohledávky jako dlouhodobé. Pro účely výkaznictví je nutno přetřídít dlouhodobé pohledávky vyúčtované na účtech účtové třídy 3, pokud faktická doba splatnosti je kratší než 1 rok, do rozvahových položek krátkodobých pohledávek. *(Ryneš, 2011)*

2.9.2 Řízení pohledávek

Řízením pohledávek lze chápat činnosti podniků směřující k optimálnímu usměrňování jejich pohledávek. Jeho předmětem jsou objem pohledávek a jejich vývoj, struktura pohledávek podle různých kritérií, rentabilita, likvidnost pohledávek, subjekt

pohledávek, rizika spojená s pohledávkami apod. Rozhodující místo mezi pohledávkami mají pohledávky z obchodního styku. Jejich řízení lze uskutečňovat různými způsoby.

2.9.2.1 Využívání podmínek prodeje pro řízení pohledávek

„Investováním“ do pohledávek se podnik zbavuje možnosti investovat kapitál jinak, a tudíž i výnosu z případné alternativní investice. Se zvyšováním pohledávek se tato „ztráta“ zvyšuje. Současně ale stoupají šance na růst zisku z růstu prodeje, ale také rizika z pravděpodobného růstu počtu – i méně spolehlivých – odběratelů.

Proto je významné sledování a využívání podmínek prodeje. Realizace podmínek prodeje, tudíž i prodeje na úvěr, však nebývá snadná. Je v podstatě smluvní dohodou a závisí nejen na postavení dodavatele, ale i odběratele, i na existujících tržních podmínkách. Tržní ekonomika v zásadě nepoužívá administrativní regulace podmínek prodeje. (*Valach, 1999*)

2.9.2.2 Stanovení výše pohledávek

Výši pohledávek lze chápat jako jejich průměrný stav ve zvoleném období nebo jako jejich stav k určitému datu. Slouží pro účely určování zdrojů (kapitálu), analýzy a hodnocení úvěrové a inkasní politiky podniků a jejich řízení. Řízení výše pohledávek vychází z faktorů, které je ovlivňují. Z praktických důvodů bývá nejvíce používán postup využívající průměrnou dobu obratu pohledávek. Lze ji také stanovit jako vážený průměr dob jednotlivých dodávek od jejich vzniku do doby jejich úhrady, kde váhami jsou objemy odpovídajících dodávek.

Faktory ovlivňující pohledávky:

- a) všechny faktory ovlivňující přímo či zprostředkovaně výši obratu
- b) všechny faktory ovlivňující míru využívání pohledávek. Využíváním pohledávek pak rozumíme činnost směřující ke zlepšování ukazatelů využívání pohledávek.

Průměrný stav pohledávek lze stanovit rovněž analogicky jako u zásob průměrem z počátečního a konečného stavu, na základě zásobovací rovnice (počáteční stav pohledávek + dodávky na úvěr – inkasa pohledávek = konečný stav pohledávek). (Valach, 1999)

2.9.2.3 Řízení pohledávek z hlediska výnosů a rizika

Pohledávky vznikají při prodeji na úvěr, proto je jejich řízení řízením poskytování úvěru (obchodního). Je obsahem úvěrové politiky podniku. Řeší mj. otázku, zda a komu obchodní úvěr nabídnout a poskytnout. Rozhodování vychází ze současné hodnoty výnosů (zisku) při prodeji na úvěr.

Vychází z těchto předpokladů:

- odběratel přistoupí na podmínky obchodního úvěru a dodávku zaplatí. V tomto případě získáme zisk.
- předpokládáme však, že pravděpodobnost zaplacení je p . Tím se respektuje riziko eventuálního nezaplacení.
- pokud nezaplatí, nezískáme nic, ale ztratíme vynaložené náklady, a to s pravděpodobností $(1 - p)$.
- předpokládáme, že doba obchodního úvěru = úrokovací době. (Valach, 1999)

2.9.2.4. Využívání informací o odběratelích

Informace o odběratelích mají zjistit kvalitu odběratele, resp. jeho úvěruschopnost, zejména jeho platební schopnost, a tím přispívat k jistotě pohledávek dodavatele. Je vysoce aktuální zejména u odběratelů nově vznikajících, neznámých, zahraničních, apod. (Valach, 1999)

2.9.2.5 Inkasní politika

Pohledávky nejsou samoučelné. Jejich zaplacením získávají podniky likvidní prostředky. Činnosti spojené s péčí o inkaso pohledávek tvoří obsah relativně

samostatné inkasní politiky. Patří sem evidence pohledávek, resp. odběratelů, zejména z hlediska spolehlivosti a včasnosti úhrady pohledávek, upomínání, vymáhání pohledávek apod. Tyto činnosti lze přenést na faktoringové organizace, popř. na organizace zabývající se speciálně správou a vymáháním pohledávek. (Valach, 1999)

2.10 Rizikové a nedobytné pohledávky

2.10.1 Rizikové pohledávky

Při obchodování vzniká spousta rizik. Může jít o platební potíže vyvolané politickými událostmi v zemi sídla kupujícího (např. válka, revoluce, občanské nepokoje, stávky), nemožností transferu úhrad do ČR v důsledku vážných ekonomických potíží země sídla kupujícího, vyhlášením platební neschopnosti, zavedením moratoria na platby nebo přírodní katastrofou apod. Mezi nejčastější příčiny rizikových pohledávek patří především absence morálky v obchodních vztazích, protože existují minimální možnosti efektivního postihu a složitost vymahatelnosti práv.

Rozhodování o prodeji na úvěr (vzniku pohledávek) je ovlivněno mírou rizika. Rizika mají různý původ, pravděpodobnost výskytu a velikost. Definice rizika jako určitého stavu informovanosti subjektu vychází z teorie rozhodování, která rozlišuje rozhodování za jistoty, rizika a nejistoty. Riziko a nejistota se liší tím, že při rozhodování za rizika je známo rozdělení pravděpodobnosti možných hodnot, zatímco při rozhodování za nejistoty toto rozdělení známo není. Většina pohledávek by se měla pohybovat v oblasti jistoty placení, menší část by pak měla být řešena s určitou mírou rizika a výskyt nejistých pohledávek by měl být minimalizován.

Firma může riskovat, když novému odběrateli poskytne zboží nebo službu na úvěr. Může se stát, že tento odběratel svoji pohledávku nezaplatí, ale také se může stát, že získá stálého odběratele, který bude své závazky platit pravidelně a ve lhůtě splatnosti. Když nový odběratel zaplatí poprvé svůj závazek, riziko nezaplacení se zmenšuje. S každou další platbou se riziko nezaplacení snižuje.

2.10.2 Nedobytné pohledávky

Výraz platební neschopnost je v posledních letech velmi aktuálním problémem, se kterým se snad setkal každý nejenom podnikatelský subjekt. Vše začíná vytvořením a vystavením faktury. Většina faktur je zaplacená přede dnem splatnosti. Přibližně jedna třetina faktur není zaplacená ve stanoveném období, stává se, že je vystavena jedna nebo více upomínek. Pohledávka, která zůstává nevyrovnaná navzdory těmto upomínkám, se stává předmětem mimosoudního inkasa. Pokud platba stále během určitého období nebyla provedena, je pohledávka nedobytná, ale dluh zůstává, dokonce i když je pohledávka odepsána v účetnictví prodávající strany. V tomto stádiu je zahájena dlouhodobá správa nevyrovnaných pohledávek a jsou činěny periodické pokusy o její vyrovnání. Nedobytná pohledávka se stává nezhodnoceným aktivem společnosti.

Pohledávka se může stát nedobytnou například proto, že právnická osoba, za kterou vznikla pohledávka, byla vymazána z obchodního rejstříku. Nebo proto, že dlužník zemřel a nemá právního nástupce. Dalším důvodem může být i pohledávka za neexistujícím dlužníkem (došlo-li k odběru zboží na zfalšované doklady), není-li známo místo dlužníkovy pobytu, nebo by náklady na vymáhání pohledávky převýšily pohledávku. Za nedobytnou pohledávku by měla být vždy považována pohledávka, u které je dlužník v konkurzním nebo vyrovnávacím řízení.

Pokud není možné dosáhnout splnění pohledávek podle stanovené dohody, je věřitel nucen použít některý z dalších zajišťovacích nástrojů. *(Weignerová, 2010)*

2.11 Zajištění pohledávek

Za současného stavu podnikatelského prostředí u nás, kdy zejména platební morálka dosahuje samotného dna, je nutno v maximální míře využívat zejména prostředky (instrumenty), které zákon dává věřitelům k dispozici. Opět je bohužel skutečností, že sebelépe právnicky zajištěný závazek ještě zdaleka nedává věřiteli do rukou stoprocentní jistotu, že jeho pohledávka bude v době splatnosti skutečně uspokojena. *(Pilátová, Richter, 2011)*

2.11.1 Zástavní právo k věcem

Zástavní smlouva je při minimálních nákladech asi nejspolehlivějším nástrojem, který lze zajistit jak již existující, tak i budoucí závazek. Je nutné dbát písemné formy a obsahových náležitostí předepsaných zákonem.

Zastavovat lze jak nemovitosti (vklad do katastru nemovitostí), tak i věci movité odevzdané jako zástava do úschovy k třetí osobě (uschovateli). Zástavní právo slouží jak k zajištění pohledávky, tak i k zajištění jejího příslušenství v případě jejich řádného a včasného nesplnění. Zástavní právo vzniká na základě písemné smlouvy, tzv. dobrovolné, smluvní zástavní právo, nebo na základě schválené dědické dohody nebo ze zákona.

2.11.2 Zadržovací (retenční) právo

Tento zajišťovací prostředek je považován za typicky nouzový, neboť s jeho uplatněním se málokdy počítá natolik, aby byl zakotven ve smlouvě. Zpravidla přichází v úvahu až poté, kdy věřitel nemá k dispozici jiné zajišťovací prostředky nebo některé další prostředky vyčerpal. Úprava zadržovacího práva provedená v občanském zákoníku platí bez jakýchkoliv změn i pro obchodní závazkové vztahy.

Zákon určuje podmínky, za kterých lze zadržovací právo uplatnit:

- zadržovaná věc je věcí movitou (nemovitost nemůže být předmětem zadržovacího práva),
- věřitel má tuto věc ve svém držení,
- vymáhaná pohledávka je v peněžní formě,
- vymáhaná pohledávka je splatná (nelze zadržet věc před lhůtou splatnosti),
- zadržovaná věc byla věřitelem nabyta z právního titulu (tzn., že věc, která je předmětem zadržení, nebyla dlužníkovi odňata svémocně, nebo vylákána lstí od dlužníka uvedením nepravdivé záminky).

Jedná se o jednostranný právní úkon – tj. faktické zadržení na základě zákona, věřitel má uloženu ze zákona povinnost bezodkladně o držení věci vyrozumět dlužníka. *(Pilátová, Richter, 2011)*

2.11.3 Uznání závazku (dluhu)

Náš právní řád rozlišuje dva sice podobné, ale v jednotlivostech odlišné instituty – uznání dluhu a uznání závazku. Pro občanskoprávní vztahy platí úprava provedená v § 558 občanského zákoníku, kde se hovoří o uznání dluhu. Tato úprava se na obchodní závazkové vztahy neuplatňuje, pro ty platí výhradně úprava provedená v § 323 obchodního zákoníku, nazývaná uznání závazku. *(Pilátová, Richter, 2011)*

K uznání závazku může dojít buďto mlčky, nebo konkrétní formou. Někteří dlužníci si totiž vůbec neuvědomují, že pokud uhradí i pouze malou částku na umoření dlužné částky, mlčky uznávají tento dluh. V obchodním styku je tento druh uznání závazku přímo uveden v obchodním zákoníku a soud na něj musí brát zřetel vždy a bez výhrady. (<http://www.pohledavky.info/uznani-zavazku/>)

2.11.4 Smluvní pokuta

Strany si mohou jako další sankci vůči dlužníkovi sjednat povinnost dlužníka při nesplnění závazku zaplatit určitou částku stanovenou ve smlouvě. Ani občanský, ani obchodní zákoník neobsahují žádnou konkretizaci ohledně maximální výše pokuty. Z toho lze vyvozovat, že je zcela závislá na vůli a dohodě smluvních stran. Z konstrukce právních zásad, na kterých stojí soukromé právo, vyplývá, že výše smluvní pokuty by měla být přiměřená významu a hodnotě uzavíraného obchodu a neměla by tedy být v rozporu s obecně uznávanými zásadami poctivého obchodního styku, stejně jako by se neměla přičít dobrým mravům (pod sankcí neplatnosti). *(Pilátová, Richter, 2011)*

2.11.5 Ručení

Podle § 303 až § 312 obchodního zákoníku je dlužníkovým ručitelem ten, kdo věřiteli písemně prohlásí, že ho uspokojí, jestliže dlužník vůči němu nesplní určitý závazek.

Věřitel je povinen bez zbytečného odkladu sdělit ručiteli na požádání výši své zajištěné pohledávky. Věřitel je oprávněn domáhat se splnění závazku na ručiteli jen v případě, že dlužník nesplnil svůj splatný závazek v přiměřené době poté, co byl k tomu věřitelem písemně vyzván. Tohoto vyzvání není třeba, jestliže je věřitel nemůže uskutečnit nebo jestliže je nepochybné, že dlužník svůj závazek nesplní.

Zaručí-li se za tentýž závazek více ručitelů, ručí každý z nich za celý závazek. Ručitel má vůči ostatním ručitelům stejná práva jako spoludlužník. Je-li ručením zajištěna pouze část závazku, nesnižuje se rozsah ručení částečným plněním závazku, zůstává-li závazek nesplněn ve výši, v jaké je zajištěn ručením. Ručitel, jenž splní závazek, za který ručí, nabývá vůči dlužníku práva věřitele a je oprávněn požadovat všechny doklady a pomůcky, které má věřitel, a jež jsou potřebné k uplatnění nároku vůči dlužníku. Právo věřitele vůči ručiteli se nepromlčí před promlčením práva vůči dlužníkovi.

Ručení zaniká zánikem závazku, který ručení zajišťuje. Ručení však nezaniká, jestliže závazek zanikl pro nemožnost plnění dlužníka a závazek je splnitelný ručitelem nebo pro zánik právnické osoby, jež je dlužníkem. (*Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, 2010*)

2.11.6 Bankovní záruka

Bankovní záruka vzniká písemným prohlášením banky v záruční listině, že uspokojí věřitele do výše určité peněžní částky podle obsahu záruční listiny, jestliže určitá třetí osoba (dlužník) nesplní určitý závazek nebo budou splněny jiné podmínky stanovené v záruční listině. (*Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, 2010*)

Bankovní záruka je z hlediska věřitele – za podmínky, že ji převzala spolehlivá banka – všeobecně považována za nejrychlejší a nejúčinnější prostředek, jímž si věřitel může zajistit splnění peněžitého závazku dlužníka. Míra jistoty je zde ve srovnání s jinými zajišťovacími prostředky vyšší a také nevyžaduje od věřitele žádné dodatečné úkony.

Riziko, že dlužník nezaplatí, přenáší věřitel na záruční banku, ta si v případě dlužníkovy nezaplacení musí sama zajistit jeho plnění. (*Pilátová, Richter, 2011*)

2.11.7 Zajišťovací převod práva

Jelikož se obchodní zákoník úpravou tohoto zajišťovacího prostředku nezabývá, platí úprava provedená občanským zákoníkem (§ 553) v plném rozsahu i pro obchodní závazkové vztahy.

Věřitel může uzavřít s dlužníkem smlouvu, ve které dlužník převede na věřitele určité své majetkové právo. Význam zajištění převodem práva spočívá v tom, že v případě nesplnění závazku bude věřitel uspokojen z převedeného práva.

Při použití této formy zajištění platí, že smlouvu o zajišťovacím převodu práva musí uzavřít s věřitelem dlužník, nikoliv jiná (třetí) osoba. Z akcesorické povahy zajištění je samozřejmým předpokladem smlouvy o zajišťovacím převodu práva existence zajišťované pohledávky. Vedle právního vztahu, tj. vznikem zajištěné pohledávky, vzniká při této formě zajištění mezi věřitelem a dlužníkem další závazkový vztah. (*Pilátová, Richter, 2011*)

2.11.8 Postoupení pohledávky

Jiným zajišťovacím prostředkem, který je upraven výhradně občanským zákoníkem (§ 554), je zajištění postoupením pohledávky (jinak známé jako cese). Jedná se o běžně využívaný instrument v aktuální podnikatelské praxi upravený v § 524 a násl. občanského zákoníku. Účelem je zajistit prostřednictvím postoupené pohledávky splnění jiné pohledávky, anebo zajištění hotových peněžních prostředků,

jeví-li se postupovaná pohledávka za dlužníkem jako dlouhodobá. Při postoupení pohledávky za dlužníkem jinému subjektu (věřiteli) za úplatu musí postupující subjekt počítat s jistým skontem, např. 10,2 % z hodnoty pohledávky, jako odměnou za realizaci obchodu (přebírající převezme riziko, že ani jemu se nepodaří pohledávku za dlužníkem vymoci). *(Pilátová, Richter, 2011)*

V případě postoupení peněžitě pohledávky přecházejí na nového věřitele i úroky a veškeré náklady spojené s vymáháním pohledávky. Je-li peněžitá pohledávka například zajištěna zástavním právem, má ze zákona nový věřitel postavení zástavního věřitele. Tzn., že postoupením pohledávky dochází ke změně v osobě věřitele, a nikoli obsahu závazku dlužníka. *(Drbohlav, Pohl, 2011)*

Všechny pohledávky však postoupit nelze. Ze zákona jsou to takové pohledávky, které zanikají nejpozději smrtí věřitele nebo jejichž obsah by se změnou věřitele změnil. Jde například o právo na bolestné a na náhradu ztížení společenského uplatnění, kdy pohledávka je vázána pouze na osobu věřitele. Pohledávkou, jejíž obsah by se změnou věřitele změnil, je například závazek určité osoby, která jediná může určitou činnost vykonat a jejíž smrtí by tato možnost zanikla. Jde většinou o nepeněžitou pohledávku, například závazek namalovat určitý obraz. Dále nelze postoupit pohledávku, která nemůže být postižena výkonem rozhodnutí. Mezi takové pohledávky patří například pohledávky sociální péče, pohledávky podpory při narození dítěte. Dlužník může s věřitelem dohodnout předem, že určitou pohledávku postoupit nesmí. *(Drbohlav, Pohl, 2011)*

2.11.9 Převzetí dluhu

Není zákonem řazeno mezi specifické zajišťovací prostředky, vzhledem k tomu, že prostřednictvím převzetí dluhu, kdy dochází ke změně v osobě dlužníka pouze se souhlasem věřitele, může věřitel dosáhnout, byť dodatečně, uspokojení své pohledávky. Je upraveno pouze v občanském zákoníku (§ 531 a § 532) a tato úprava se vztahuje v plném rozsahu i na obchodní závazkové vztahy.

2.11.10 Dokumentární akreditiv

Dokumentární akreditiv patří mezi nejdůležitější platební a zajišťovací nástroje v zahraničním obchodě. Kupující, na základě ujednání v kupní smlouvě o tomto způsobu placení, uzavře smlouvu o otevření akreditivu se svou bankou. Jedná se o bankou vystavený písemný závazek, že na základě žádosti klienta (kupujícího, příkazce) z jeho účtu zaplatí oprávněné osobě (prodávajícímu, beneficiantovi) za dodání zboží nebo jiné plnění, a to proti předložení určitých dokumentů, které musí splňovat podmínky akreditivu a musí být předány do určité doby a na určitém místě.

Těmito dokumenty může být například faktura, směnka, dokumenty o pojištění, nákladní a přepravní listy či atesty o jakosti. V zájmu prodávajícího, který se v kupní smlouvě zajišťuje tímto způsobem je, aby šlo o akreditiv neodvolatelný, tzn., že podmínky uvedené v oznámení o otevření akreditivu se mohou změnit jen se souhlasem všech stran. Kromě větší jistoty zaplacení získává dodavatel i možnost akreditiv odprodat a tím získat okamžité peněžní prostředky.

(<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/pohledavky-opu/1000818/51671/#b3f>)

2.11.11 Dokumentární inkaso

Na základě smlouvy o inkasu, která je upravena v § 692 až § 696 obchodního zákoníku, banka pro příkazce (věřitele) přijme plnění, tj. určité peněžní prostředky od označeného dlužníka. Předmětem smlouvy může být i jiný inkasní úkon. V podstatě jde o zvláštní případ mandátní smlouvy, liší se však především tím, že mandatářem může být jen banka, případně jiný k tomu oprávněný subjekt. *(Pilátová, Richter, 2011)*

2.11.12 Směnka

Je jedním z nástrojů platebního styku, který se při opatrném použití osvědčuje i jako vcelku spolehlivý zajišťovací prostředek.

Podrobná úprava směnky, pravidel jejího použití a vymáhání směnečných práv je provedena v zákoně č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů. (*Pilátová, Richter, 2011*)

Směnka je převoditelný cenný papír, z něhož vyplývá dlužnický závazek, který dává směnečnému dlužníkovi povinnost zaplatit a současně majiteli směnky právo požadovat zaplacení směnečné sumy v určitém čase a na určitém místě. Uplatnění nároků ze směnky je vázáno na její držbu a předložení.

Práva a povinnosti jednotlivých stran jsou přesně určeny a soudy v ČR se směnkou pracují velice rychle. Směnka se zvláště doporučuje v případech, pokud existují nějaké pochybnosti o důvěryhodnosti obchodního partnera. Soud v případě uznání závazku ze směnky postupuje v tzv. zkráceném soudním řízení a věřitel své peníze získává rychleji, než by tomu bylo v případě soudního vymáhání pohledávky nezajištěné směnkou. (<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/pohledavky-opu/1000818/51671/#b3f>)

2.11.13 Smluvní záloha

Patří k často využívaným zajišťovacím prostředkům, jimiž si lze poměrně účinně zajistit splnění peněžitého závazku. Poskytnutí zálohy, popř. i platby celé ceny, nevyplývá z žádného právního předpisu a závisí tedy zcela na dohodě účastníků závazkového vztahu. (*Pilátová, Richter, 2011*)

2.11.14 Výhrada vlastnictví

Zákon (§ 601 občanského zákoníku a § 445 a § 483 odst. 3 obchodního zákoníku) dává možnost, aby se prodávající s kupujícím dohodli, že vlastnická práva k prodané věci (zboží) přejdou na kupujícího až po úplném zaplacení ceny – výhrada vlastnictví má výrazně zajišťovací charakter. *(Pilátová, Richter, 2011)*

2.11.15 Pojištění pohledávek

Riziko nezaplacení pohledávky je využitím tohoto zajišťovacího nástroje přeneseno na pojišťovnu. Pojistná ochrana se vztahuje na ztráty vzniklé nezaplacením z důvodu platební nevěle nebo platební neschopnosti. Výše pojistného je stanovena jako procento z obrátu. Pojišťovna pro své klienty zajišťuje, kromě úhrady pojistného plnění v případě pojistné události, prověření a průběžný monitoring odběratelů v návaznosti na přidělené úvěrové limity a vymáhání dlužných pohledávek.

Pojištění pohledávek se u nás využívá zejména při obchodování se zahraničím, kde vedle rizika nezaplacení existují další v podobě teritoriálních rizik země zahraničního odběratele (potíže vyvolané politickými událostmi, přírodní katastrofy, ekonomické potíže státu). Vyplacené pojistné plnění je sníženo o spoluúčast pojištěného (dodavatele).

(<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/pohledavky-opu/1000818/51671/#b3h>)

2.12 Faktoring

Jednou z možností, jak vyřešit problém zajištění dostatečného objemu finančních prostředků pro podnikání, je faktoring. V našem právním systému není definován. Jeho obsah ani formu účetní či daňové předpisy neupravují. V praxi existuje celá řada konkrétních forem faktoringu, a to v závislosti na smluvním ujednání. V zásadě může mít charakter:

- 1) odkoupení krátkodobých pohledávek (obvykle se splatností od 30 do 90 dnů) před dobou jejich splatnosti specializovanou faktoringovou společností nebo bankou od klienta spolu s předfinancováním klienta,
- 2) spravování pohledávek, kdy vlastnictví pohledávek nepřechází z klienta na faktora. Bývá spojeno s předfinancováním klienta formou překlenovacího úvěru.

Odkoupení pohledávek

Z právního hlediska je faktoring službou postavenou na postoupení pohledávek podle § 521 až § 530 občanského zákoníku, jimiž se v tomto případě řídí i vztahy mezi podnikateli.

Faktor po prověření bonity prodávajícího uzavře s tímto klientem smlouvu o poskytování faktoringových služeb. Ve smlouvě se klient zavazuje, že pohledávky vznikající za odběrateli bude postupovat faktoringové společnosti. Ta naopak potvrzuje, že na postoupené pohledávky poskytne klientovi zálohy v dojednané výši, tzv. předfinancování (cca 60 až 90 % z hodnoty pohledávky, dle celkové kvality a možných rizik ve vztahu k odběrateli) bezprostředně po převzetí příslušných faktur a současně se postará o jejich inkaso. Po úhradě pohledávek odběratelem na účet faktora převádí faktoringová společnost klientovi i doplatky postoupených pohledávek ponížené o svou odměnu. Vůči odběratelům vystupuje jako jejich nový věřitel a při nedodržení lhůty splatnosti zajišťuje upomínání a případný další postup až po soudní vymáhání. (*Drbohlav, Pohl, 2011*)

2.13 Forfaiting

Forfaiting je odkup středně a dlouhodobých pohledávek forfaitingovou společností (forfaiterem). Odkupované pohledávky musí splňovat několik požadavků. Jejich splatnost je zpravidla delší než 90 dnů, ve většině případů jsou za zahraničním subjektem, jsou denominovány ve volně směnitelné měně, jednotlivé transakce mají

hodnotu vyšší než 200.000 USD (v přepočtu) a musí být zajištěné (zpravidla směnkou nebo bankovní zárukou). Na rozdíl od faktoringu je vedle doby splatnosti a ručení rozdíl také v tom, že v praxi se forfaitují zpravidla jednotlivé pohledávky. Stejně jako u faktoringu přebírá odkupem pohledávky forfaitingová organizace veškeré riziko nesplacení odběratelem i ručitelem.

Forfaiting je vhodný pro firmy dodávající zahraničním odběratelům zboží či služby větších hodnot, zejména investiční celky. Pomocí této služby jednak omezí, respektive zcela vyloučí, rizika spojená s odběratelem, jeho teritoriem a riziko změny měnového kursu, jednak získají provozní kapitál, ke kterému by se jinak dostaly až po velmi dlouhém čase. V případě forfaitingových operací se vyvinul sekundární trh, například v Londýně. Forfaiter tedy může odkoupenou pohledávku dále prodat. *(Drbohlav, Pohl, 2011)*

2.14 Zánik pohledávek

Zánik závazků a pohledávek pro dlužníka i věřitele znamená povinnost vyřadit z účetnictví příslušnou pohledávku nebo závazek. Jednotlivé způsoby zániku pohledávek a závazků se však v účetnictví projevují různými způsoby a v návaznosti na to mají také rozdílné daňové dopady.

Nejčastějším způsobem zániku pohledávky a závazku je jeho splnění peněžní formou, tj. úhrada plná nebo částečná. Další způsoby zániku pohledávek a závazků však mohou způsobovat určité výkladové problémy. Vznikají v zásadě tyto tři skupiny případů zániku pohledávek a závazků:

- a) případy, kdy zanikají pohledávky a závazky a současně jsou nahrazovány jinou pohledávkou či závazkem, např. dohoda o nahrazení dosavadního závazku závazkem novým podle § 570 až § 572 občanského zákoníku, dohoda o narovnání podle § 585 a násl. občanského zákoníku;
- b) případy vzájemného započtení pohledávek a závazků a obdobné případy zániku, např. splnutí práva s povinností v jedné osobě podle § 584 občanského zákoníku;

- c) případy ostatní, ve kterých zaniká pohledávka nebo závazek a nebyly ani splněny, ani započteny. Jedná se např. o dohodu o zrušení závazku bez vzniku nového podle § 572 a § 573 občanského zákoníku, dohody o vzdání se práva nebo prominutí dluhu podle § 574 občanského zákoníku. *(Ryneš, 2011)*

2.15 Vymáhání pohledávek

Řádně vedená evidence pohledávek věřitele je základním předpokladem úspěšného vymáhání pohledávek. Je nutné stanovit nejen výši pohledávky, ale především doložit, jak daná pohledávka vznikla. Z tohoto důvodu je důležité, aby věřitel vedl evidenci nejen účetních dokladů, ale také ostatních dokumentů dokládajících oprávněnost pohledávky. Mezi takové dokumenty patří zejména dodací listy, smlouvy příp. obchodní korespondence ve věci.

2.15.1 Mimosoudní vymáhání

V případě splatných pohledávek se v praxi nejčastěji postupuje tak, že nejprve věřitel sám zkouší kontaktovat (telefonicky, písemnou formou) dlužníka a upomíná ho o úhradu, zjišťuje důvody opoždění platby, případně nabízí splátkový kalendář, zjišťuje možnosti úhrady pohledávky ze strany dlužníka formou postoupení jeho vlastní pohledávky, započtením, atd. Pokud selže i tento způsob vymáhání, zasílají se ostřeji formulované upomínky, dochází k vyčíslení úroků z prodlení, smluvní pokuty, atd. Odstoupení věřitele od trvání na platbě těchto sankcí může později sloužit jako motivace dlužníka uhradit závazek. Dochází také na upozornění o dalším postupu v případě neuhrazení pohledávek, zejména předání vymáhání advokátní kanceláři.

V případě, že selžou veškeré výše uvedené pokusy věřitele o úhradu ze strany dlužníka, osvědčuje se využití specializované firmy či advokátní kanceláře zabývající se vymáháním pohledávek. Vymáhání pohledávek se většinou uskutečňuje na základě mandátní smlouvy, v níž mandant zplnomocňuje mandatáře k vymáhání pohledávky, nebo na základě smlouvy o právním zastoupení, ve které jsou dohodnuty konkrétní

smluvní podmínky při vymáhání – např. výše zálohy, provizní odměny z vymožené částky, úhrada nákladů na vymáhání pohledávek, atd.

V praxi přistupuje advokátní kancelář k zaslání ostře formulované upomínky vůči dlužníkovi k zaplacení pohledávky. Pokud selže i tento poslední smírný pokus, dochází k vymáhání pohledávky soudní cestou, tzn. formou státního donucení. (<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/pohledavky-zanik-postup-opu/1000818/51672/>)

2.15.2 Soudní vymáhání

Při soudním vymáhání je pro věřitele vhodné zajistit si kvalifikovanou právní pomoc tím, že se nechá zastupovat právním zástupcem (podnikový či komerční advokát).

Předpokladem pro zahájení řízení je žaloba, která musí splňovat náležitosti dle § 79 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, kterými jsou: označení účastníků řízení, příp. jejich zástupců či zmocněnců, kteří musí být v žalobě označeni tak, aby bylo nepochybné, kdo se má řízení účastnit a s kým má soud jednat, a aby nebylo možné zaměnit je s někým jiným. Fyzickou osobu je nutno označit jménem, příjmením, rodným číslem, bydlištěm, příp. i místem podnikání a identifikačním číslem, pokud se jedná o fyzickou osobu podnikající. Právní osobu, která se zapisuje do obchodního rejstříku, je třeba označit uvedením obchodního jména, dodatku označujícího její právní formu a dále sídlem.

V žalobě je nutno označit věc, které se žaloba týká, např. „zaplacení 10 000 Kč s příslušenstvím“ apod. Příslušenstvím pohledávky jsou úroky, úroky z prodlení, poplatek z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním (tedy i soudní poplatek a odměna advokáta ve výši dle příslušné vyhlášky). V žalobě musí být uvedeno, čeho se žalobce domáhá (žalobní petit). Ten musí být přesný, určitý a srozumitelný. Vymezení práv a jim odpovídajících povinností musí být v žalobním petitu provedeno tak přesně, určitě a srozumitelně, aby po jeho převzetí do výroku rozhodnutí bylo rozhodnutí vykonatelné.

V praxi se často setkáváme s tím, že společně s žalobou je podán návrh na vydání platebního rozkazu. Platební rozkaz je formou rozhodnutí u tzv. zkráceného řízení. Jedná se o zvláštní druh řízení, které je charakteristické právě tím, že v jiném než zkráceném řízení platební rozkaz nelze vydat. Základním předpokladem pro úspěšné vydání platebního rozkazu je především existence nepochybných nároků. V platebním rozkazu soud žalovanému uloží, aby do 15 dnů od doručení platebního rozkazu zaplatil žalobci uplatněnou pohledávku a náklady řízení, nebo aby v téže lhůtě podal odpor u soudu, který platební rozkaz vydal.

Poměrně novým institutem je elektronický platební rozkaz, který může vydat soud na návrh žalobce, jestliže je návrh podán na elektronickém formuláři podepsaném zaručeným elektronickým podpisem žalobce a nepřevyšuje-li peněžité plnění požadované žalobcem částku 1 000 000 Kč.

Dalším institutem je směnečný (šekový) platební rozkaz. Jeho podstata je obdobná jako u klasického platebního rozkazu s tím rozdílem, že žalobce musí předložit směnku či šek. Tyto je nutno předložit v originále. Žalovanému je zde uloženo, aby do tří dnů zaplatil požadovanou částku a náklady řízení, nebo aby v této lhůtě podal námitky.

Zvláštním druhem rozsudku je rozsudek pro uznání. Uzná-li žalovaný v průběhu soudního řízení nárok nebo základ nároku, který je proti němu žalobou uplatňován, rozhodne soud rozsudkem podle tohoto uznání. Uzná-li žalovaný nárok proti němu žalobou uplatněný jen zčásti, rozhodne soud rozsudkem podle tohoto uznání, jen navrhne-li to žalobce.

Pravomocné rozhodnutí soudu o povinnosti dlužníka zaplatit pohledávku včetně příslušenství (úroky z prodlení, náklady soudního řízení) ještě neznamená, že dlužná částka bude uhrazena. V souvislosti s tím je nutné dále pokračovat ve vymáhání pohledávky prostřednictvím soudního výkonu rozhodnutí či exekuce. (<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/pohledavky-zanik-postup-opu/1000818/51672/>)

2.15.3 Soudní výkon rozhodnutí, exekuce

Předpokladem pro podání návrhu na soudní výkon rozhodnutí či návrhu na exekuci je exekuční titul. Rozumí se jím listina vydaná oprávněným orgánem, která má zákonem předepsanou formu a ve které ukládá určité osobě jakoukoliv povinnost. Pokud exekuční titul neobsahuje určení lhůty ke splnění povinnosti, má se za to, že povinnosti uložené exekučním titulem je třeba splnit do 3 dnů.

Věřitel se může obrátit na soud nebo soudního exekutora s návrhem na výkon soudního rozhodnutí neboli exekuci. Zákon pak uvádí různé způsoby výkonu rozhodnutí ukládající zaplacení peněžité částky, a to: srážkami ze mzdy a jiných příjmů dlužníka, příkázáním pohledávky dlužníka, prodejem movitých a nemovitých věcí, prodejem podniku, zřízením zástavního práva k nemovitostem.

Věřitel má možnost vymoci pohledávku dvěma způsoby: buď podáním návrhu na soudní výkon rozhodnutí podle občanského soudního řádu, nebo formou exekuce podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Jedním ze základních rozdílů mezi soudním výkonem rozhodnutí a exekucí je, že věřitel musí v rámci návrhu na soudní výkon rozhodnutí určit, kterým ze shora uvedených způsobů má být pohledávka vymožena a soud je tímto určením vázán. Věřitel sám musí zjišťovat další majetek povinného tak, aby mohl podávat nové návrhy na výkon rozhodnutí. V případě postupu dle exekučního řádu lze návrh na exekuci adresovat přímo vybranému exekutorovi bez povinnosti určení způsobu provedení exekuce. Tuto iniciativu přebírá exekutor a sám vyhledává majetek povinného tak, aby našel nejvhodnější způsob provedení exekuce. Exekutor předá návrh na provedení exekuce spolu s žádostí o pověření k jejímu provedení soudu, který je povinen rozhodnout v 15 denní lhůtě. Od okamžiku doručení usnesení soudu o nařízení exekuce nesmí povinný, s výjimkou uspokojování základních životních potřeb, běžné obchodní činnosti a správy, nakládat se svým majetkem. Úkony povinného, kterými poruší tento zákaz, jsou ze zákona neplatné. Výše odměny a náhrady nákladů exekutora jsou vymezeny tarifem.

(www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/pohledavky-zanik-postup-opu/1000818/51672/)

2.15.4 Insolvenční řízení

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), upravuje postupy při uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení.

Jedním z klíčových momentů insolvenčního řízení je přihlášení pohledávky. Teprve přihláškou pohledávky ji totiž věřitel uplatnil v insolvenčním řízení. I když věřitel podal insolvenční návrh, kterému bylo posléze vyhověno, teprve přihláškou pohledávky ji uplatnil.

Přihláška pohledávky má velmi důležitý vztah k promlčení a prekluzi pohledávky, neboť pro běh lhůty pro promlčení a zánik práv má stejné účinky jako uplatnění práva u soudu. Promlčení se tzv. staví, tedy promlčecí doba přestává běžet. Pokud hrozí prekluze, tzn. zánik práva jeho neuplatněním, pak přihláška pohledávky způsobí, že k zániku tohoto práva prekluzí nedojde.

(www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/pohledavky-zanik-postup-opu/1000818/51672/)

3 CÍL A METODIKA

Cílem této diplomové práce bylo charakterizovat nedobytné pohledávky a dále je pak analyzovat v konkrétním podniku. Objektem analyzování nedobytných pohledávek se stala společnost GEMAZ, spol. s r.o., která podniká v oboru zámečnictví, nástrojářství a obráběčství.

V první části diplomové práce je čerpáno z odborné a vědecké literatury týkající se problematiky pohledávek, jejich zajištění, řízení, zániku, tvorby účetních a daňových opravných položek, odpisů k pohledávkám a způsobu vymáhání pohledávek. Podklady, z kterých bylo čerpáno, jsou uvedeny v literárním přehledu.

V druhé části diplomové práce je čerpáno z podkladů poskytnutých vybraným podnikem. Jedná se zejména o rozvahy, výkazy zisků a ztrát, daňová přiznání k dani z příjmů právnických osob včetně příloh. Podrobnější informace byly získány po konzultaci s odborným asistentem a účetní dané společnosti. K získání údajů o společnosti byly také použity internetové stránky a Obchodní rejstřík.

3.1 Metodický postup

Pro zpracování praktické části bylo prvotní získat základní informace o společnosti GEMAZ, spol. s r.o. Pro vývoj a sestavení vertikální a horizontální analýzy pohledávek vybraného podniku byla hlavní podkladovou dokumentací rozvaha za období 2008, 2009 a 2010. Výsledky analýzy pohledávek vyjadřují podíly jednotlivých druhů krátkodobých pohledávek na oběžných aktivech a na celkových krátkodobých pohledávkách.

Tabulka 1: Vzorce u vertikální analýzy pohledávek

Ukazatel	Výpočet (údaje z rozvahy)
Podíl krátkodobých pohledávek na oběžných aktivech	$(C.III., \text{ř. } 48)/(C., \text{ř. } 31)$
Podíl pohledávek z obchodních vztahů na oběžných aktivech	$(C.III.1, \text{ř. } 49)/(C., \text{ř. } 31)$
Podíl daňových pohledávek na oběžných aktivech	$(C.III.6, \text{ř. } 54)/(C., \text{ř. } 31)$
Podíl sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění na oběžných aktivech	$(C.III.8, \text{ř. } 56)/(C., \text{ř. } 31)$
Podíl pohledávek z obchodních vztahů na krátkodobých pohledávkách	$(C.III.1, \text{ř. } 49)/(C.III., \text{ř. } 48)$
Podíl daňových pohledávek na krátkodobých pohledávkách	$(C.III.6, \text{ř. } 54)/(C.III., \text{ř. } 48)$
Podíl sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění na krátkodobých pohledávkách	$(C.III.8, \text{ř. } 56)/(C.III., \text{ř. } 48)$

Zdroj: Autorka

Tabulka 2: Vzorce u horizontální analýzy pohledávek

Ukazatel	Výpočet
Procentní změna krátkodobých pohledávek v čase t oproti $t-1$	$\frac{KrPoh_t - KrPoh_{t-1}}{KrPoh_{t-1}} * 100$
Procentní změna krátkodobých pohledávek z obchodních vztahů v čase t oproti $t-1$	$\frac{KrPOV_t - KrPOV_{t-1}}{KrPOV_{t-1}} * 100$
Procentní změna daňových pohledávek v čase t oproti $t-1$	$\frac{DP_t - DP_{t-1}}{DP_{t-1}} * 100$
Procentní změna sociálního zabezpečení a zdr. pojištění v čase t oproti $t-1$	$\frac{SZZP_t - SZZP_{t-1}}{SZZP_{t-1}} * 100$

Zdroj: Autorka

Další část práce byla zaměřena na ukazatele finanční analýzy, které souviseli s monitorováním pohledávek. Jednalo se zejména o rychlost obratu pohledávek, dobu obratu pohledávek, průměrný stav pohledávek, běžnou likviditu a čistý pracovní kapitál.

Tabulka 3: Ukazatele finanční analýzy

Ukazatel	Výpočet
Rychlost obratu pohledávek	$T_t / \text{průměrný stav } POV_t$
Doba obratu pohledávek	$\text{průměrný stav } POV_t / (T_t / 365)$
Průměrný stav pohledávek	$(POV_t + POV_{t-1}) / 2$
Běžná likvidita	$(\text{pohotovost. prostř.} + \text{pohledávky}) / \text{kr. závazky}$
Čistý pracovní kapitál	$\text{oběžná aktiva} - \text{krátkodobé závazky}$

Zdroj: Autorka

T_t	Tržby v čase t (za prodej zboží, vlastních výrobků a služeb)
POV_t	Pohledávky z obchodních vztahů v čase t
POV_{t-1}	Pohledávky z obchodních vztahů v čase $t-1$

Následující okruh této diplomové práce byl zaměřen na samotnou analýzu pohledávek společnosti po uplynutí doby splatnosti, tedy na tvorbu účetních a zákonných opravných položek a na tvorbu účetních i zákonných odpisů k pohledávkám. Tvorba zákonných opravných položek a odpisů byla aplikována na konkrétní příklady, aby bylo zřejmé, jak tato tvorba ovlivňuje základ daně a dále také samotnou výši daně.

Poslední okruh této práce byl zaměřen na zajištění pohledávek a vymáhání pohledávek, které společnost GEMAZ, spol. s r.o. využívalo.

Všechny účetní případy v této práci byly účtovány dle účtové osnovy společnosti GEMAZ, spol. s r.o., která se výrazně neliší od účtové osnovy pro podnikatele. Veškeré informace byly zpracovány do textu, tabulek a grafů, které byly vytvořeny v programu Microsoft Word a Microsoft Excel 2010.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 Charakteristika vybraného podniku

Společnost GEMAZ, spol. s r.o. působí na trhu od roku 1991, kdy začala podnikat v oblasti kovoobrábění, zámečnictví, kovoobráběčství, povrchové úpravy a svařování kovů a dalších materiálů. Od roku 2011 se zabývá zámečnictvím, nástrojářstvím, obráběčstvím.

Společnost GEMAZ, spol. s r.o. je plátcem daně z přidané hodnoty a příznání k této dani podává každý měsíc společně se souhrnným hlášením. Příznání k dani z příjmů podává společnost k 30. červnu, neboť využívá služeb daňového poradce. V evidenci majetku má společnost osobní automobily, tudíž podává k 31. lednu příznání k dani silniční.

Pro zpracování účetnictví, mezd a evidenci majetku používá společnost GEMAZ, spol. s r.o. účetní systém MRP, který umožňuje vést účetnictví na syntetických a analytických účtech s podrobnými výstupními sestavami. Dále umožňuje např. modifikovat účetní osnovu, členit hospodaření podle středisek a zakázek, grafické výstupy hospodaření, výsledovku účetní i daňovou, předvahu, rozvahu, cash flow apod. Dokáže pracovat i s finančními prostředky vedenými v jiných měnách. Umožňuje vytvářet příznání k DPH a souhrnné hlášení k dani z přidané hodnoty pro kontrolu nároku na osvobození transakcí od DPH z titulu dodání zboží do jiného členského státu EU. Program lze také provázat s modulem Mzdy a personalistika nebo Evidence majetku. Umožňuje export dat do jiných formátů (DBF, XLS, TXT, HTML).

Při styku se zeměmi Evropské unie společnost GEMAZ, spol. s r.o. oceňuje závazky a pohledávky platným kurzem České národní banky, která jej vyhlašuje každý den. Společnost obchoduje zejména s Rakouskem, čímž vznikají kurzové rozdíly.

Základní údaje

<i>Název firmy:</i>	GEMAZ, spol. s r.o.
<i>Právní forma:</i>	Společnost s ručením omezeným
<i>Sídlo firmy:</i>	Vrbenská 97 370 01 České Budějovice
<i>Identifikační číslo:</i>	157 71 032
<i>Předmět podnikání:</i>	Zámečnictví, nástrojářství, obráběčství
<i>Základní kapitál:</i>	100 000 Kč
<i>Datum zápisu do OR:</i>	16. prosince 1991
<i>Spisová značka:</i>	C 1097

Za společnost jedná a podepisuje jednatel. Podepisování za společnost se děje tak, že k napsanému nebo vytištěnému obchodnímu jménu společnosti připojí jednatel svůj podpis. Jednatel společnosti je Peter Schober.

4.2 Způsob vedení účetnictví

Společnost vede účetnictví v již zmiňovaném univerzálním účetním systému MRP, který je složen z jednotlivých modulů. Firma využívá tyto moduly:

- účetnictví
- daň z příjmů
- fakturace
- mzdy a personalistika
- evidence majetku

Společnost při vedení účetnictví vychází ze směrné účtové osnovy určené pro podnikatele. V rámci účtování pohledávek používá syntetické účty dané směrnou

úctovou osnovou, které pro větší přehlednost dále člení na jednotlivé analytické účty. V souvislosti s řízením pohledávek společnost využívá tyto účty ze směrné účtové osnovy:

- 31110 Odběratelé tuzemsko
- 31120 Odběratelé zahraničí
- 31121 ECON Maschinenbau ATU
- 31122 Norbert Buchner ATU
- 31123 M.B.H. GesmbH ATU
- 31124 Tretter Schleiftechnik ATU
- 31125 Greiner Extrusion GmbH ATU
- 31126 Western Retek ATU
- 31127 OLAER Austrie ATU
- 31128 ALCE Anlagetechnik ATU
- 31129 WNS
- 31130 Schober Wolfgang
- 31131 RENICA GmbH
- 31132 rpk tec GmbH
- 391 Opravná položka k pohledávkám
- 34310 DPH tuzemsko – snížená sazba
- 34320 DPH tuzemsko – základní sazba
- 34322 DPH EU – základní sazba

Účet 311 je rozdělen pro větší přehlednost na analytické účty, kde účet 31110 – Odběratelé tuzemsko slouží pro evidenci pohledávek uskutečněných v České republice. Účet 31120 – Odběratelé zahraničí slouží k evidenci pohledávek týkajících se třetích zemí. Na analytických účtech 31121 – 31132 jsou evidovány pohledávky týkající se Evropské unie, zejména pak Rakouska. Tato podrobná analytická evidence slouží pro rychlejší získávání sald jednotlivých odběratelů, např. při potvrzování dluhu druhou stranou, pro snadnější orientaci a práci při uzávěrkových operacích.

V rámci účtové třídy 34 společnost účtuje o daňových pohledávkách. Jedná se o pohledávky plynoucí ze zúčtovacích vztahů s finančním úřadem, zejména v souvislosti s daní z přidané hodnoty, silniční daně, záloh na daň z příjmů právnických osob a záloh na daň ze závislé činnosti. Jestliže daň na vstupu je vyšší než daň na výstupu, vzniká společnosti nadměrný odpočet, tedy pohledávka za finančním úřadem. Společnost účtuje o dani z přidané hodnoty na jednotlivých analytických účtech dle výše sazby DPH. Jelikož v posledních letech docházelo ke změnám snížené a základní sazby DPH, společnost ve svém účtovém rozvrhu eviduje analytické účty tak, jak docházelo k těmto změnám, tj. účty 34305, 34309, 34310, 34319, 34320 a 34322. Dále eviduje účet 34380 – Zúčtování DPH, který slouží jako vyrovnávací účet DPH a na kterém jsou evidovány nadměrné odpočty a vlastní daňové povinnosti. Zůstatek na tomto účtu k poslednímu dni v měsíci musí souhlasit s daňovým přiznáním toho určitého měsíce. Tato metodika slouží ke kontrole správnosti účtování o DPH. Případné haléřové vyrovnání se účtuje na účty 548 – Ostatní provozní náklady nebo 648 – Ostatní provozní výnosy.

Pro ostatní pohledávky slouží syntetický účet 315 – Jiné pohledávky.

4.3 Analýza pohledávek

Pomocí analýzy pohledávek je možné zjistit potřebné informace o dlužných subjektech, specifikovat optimální postupy řešení pohledávek (tvorba opravných položek, odpisy pohledávek, zajištění pohledávek, soudní nebo mimosoudní vymáhání nebo postoupení pohledávek) a reálnost vymožení daných pohledávek.

4.3.1 Vývoj pohledávek z hlediska rozvahy

Rozvaha společnosti poskytuje přehled o tom, jaké pohledávky firma eviduje a v jaké výši. Zde jsou pohledávky rozdělené na dlouhodobé, krátkodobé a dle účelu, pro který vznikly.

Tabulka 4: Vývoj pohledávek z hlediska rozvahy v netto hodnotě v období 2008 - 2011

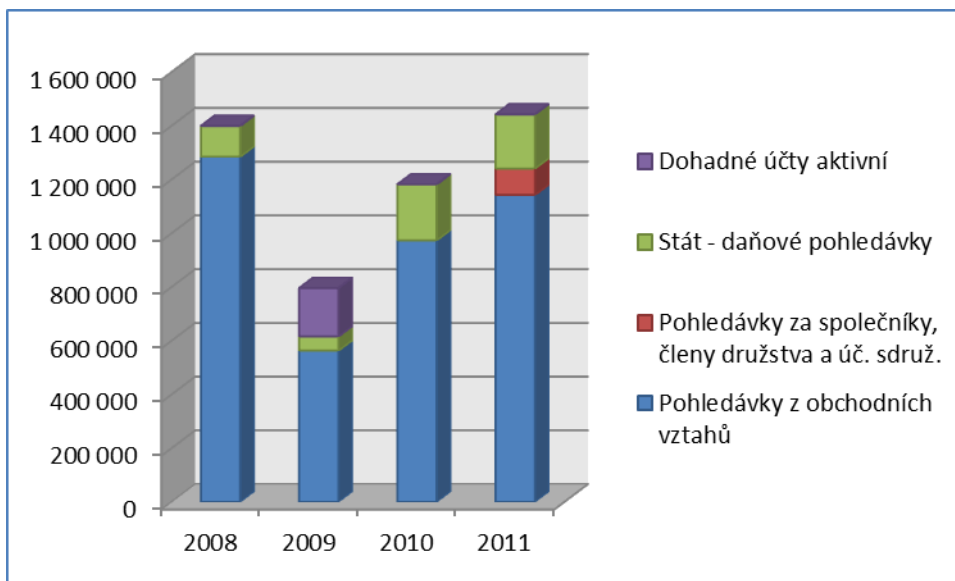
Označení	Text	Řádek	2008	2009	2010	2011
C.III.	Krátkodobé pohledávky	048	1 399 532	795 963	1 041 698	1 442 556
C.III.1.	Pohledávky z obchodních vztahů	049	1 285 342	563 604	974 020	1 142 551
C.III.4	Pohledávky za společníky, členy družstva a úč. sdruž.	052	0	0	0	98 552
C.III.6	Stát - daňové pohledávky	054	114 190	52 359	207 868	201 453
C.III.8	Dohadné účty aktivní	056	0	180 000	0	0

Zdroj: Autorka

Tabulka neuvádí dlouhodobé pohledávky, neboť společnost jich nevyužívá a účtuje pouze o pohledávkách krátkodobých. Z tabulky je zřejmé, že rok 2009 zaznamenal pokles krátkodobých pohledávek na 795 963 Kč. V roce 2010 se opět krátkodobé pohledávky zvýšily na 1 041 698 Kč, vzestup krátkodobých pohledávek následoval i v roce 2011 na hodnotu 1 442 556 Kč. Co se týče pohledávek z obchodních vztahů, v roce 2009 a 2010 došlo k poklesu z důvodu celosvětové ekonomické krize. V roce 2011 opět došlo k nárůstu pohledávek z obchodních vztahů na hodnotu 1 142 551 Kč. Společnost v letech 2008 – 2010 neměla žádné pohledávky za společníky, členy družstva a účastníky sdružení, tato pohledávka vznikla až v roce 2011 v částce 98 552 Kč, což byly zálohy na cestovné jednatele. Dohadné účty aktivní společnost vykazovala pouze v roce 2009, a to na částku 180 000 Kč (odhad rozpracované výroby za měsíc leden roku 2010, který byl zaúčtován proti účtu 602).

Vývoj pohledávek je zachycen v následujícím grafu.

Graf 1: Vývoj pohledávek v letech 2008 -2011 v netto hodnotě

Zdroj: Autorka

4.3.2 Vertikální analýza pohledávek

Ve vertikální analýze nahlížíme na jednotlivé položky účetních výkazů v relaci k nějaké veličině, zjišťujeme procentní podíl jednotlivých položek výkazů na zvoleném základu. Při analýze rozvahy bývají položky výkazu vyjádřeny jako procento z celkových aktiv.

V následující tabulce byly zachyceny procentní podíly krátkodobých pohledávek na oběžném majetku, procentní podíly pohledávek z obchodních vztahů a procentní podíly daňových pohledávek na krátkodobých pohledávkách.

Tabulka 5: Vertikální analýza pohledávek

Ukazatel	2008	Podíl	2009	Podíl	2010	Podíl	2011	Podíl
Oběžná aktiva	2 750 903	X	1 233 647	X	1 662 791	X	1 985 530	X
Krátkodobé pohledávky	1 399 532	50,88	795 963	64,52	1 181 888	71,08	1 442 556	72,65
Krátkodobé pohledávky z obch. vztahů	1 285 342	91,84	563 604	70,81	974 020	82,41	1 142 551	79,2
Pohledávky za společníky	0	X	0	X	0	X	98 552	6,83
Daňové pohledávky	114 190	8,16	52 359	6,58	207 868	17,59	201 453	13,97
Dohadné účty aktivní	0	0	180 000	22,61	0	0	0	0

Zdroj: Autorka

V roce 2008 tvořily krátkodobé pohledávky podíl ve výši 50,88% podílu na oběžných aktivech, v roce 2009 se podíl zvýšil na 64,52%, v roce 2010 tato hodnota činila 71,08%, v roce 2011 nárůst stále pokračoval na hodnotu 72,65%. Procentuální hodnota krátkodobých pohledávek z obchodních vztahů na krátkodobých pohledávkách v roce 2008 činila 91,84%, v roce 2009 70,81%, v roce 2010 tato hodnota dosáhla na 82,41 %, v roce 2011 došlo k mírnému poklesu na 79,20%. Daňové pohledávky se podílely v roce 2008 8,16% na krátkodobých pohledávkách, v roce 2009 6,58%, v roce 2010 17,59% a v roce 2011 13,97%. Položka dohadných účtů aktivních se vyskytla pouze v roce 2009, a to v hodnotě 22,61% na krátkodobých pohledávkách. Stejně tak položka pohledávky za společníky, členy družstva a účastníci sdružení se vyskytla pouze jednou, a to v roce 2011 a podílela se 6,83% na krátkodobých pohledávkách z obchodních vztahů.

4.3.3 Horizontální analýza pohledávek

Horizontální analýza zkoumá změny absolutních ukazatelů v čase, vyjadřuje změnu v určité položce v procentech nebo indexem (buď řetězovým, nebo bazickým). Porovnání jednotlivých položek výkazů v čase se provádí po řádcích, horizontálně, proto tedy hovoříme o horizontální analýze absolutních ukazatelů.

Prostřednictvím horizontální analýzy byl sledován vývoj krátkodobých pohledávek, pohledávek z obchodních vztahů a daňových pohledávek.

Tabulka 6: Vertikální analýza pohledávek

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	%Δ 09/08	%Δ 10/09	%Δ 11/10
Krátkodobé pohledávky	1 399 532	795 963	1 181 888	1 442 556	-43,13	48,49	22,06
Krátkodobé pohledávky z obch. vztahů	1 285 342	563 604	974 020	1 142 551	-56,15	72,82	17,30
Pohledávky za společníky	0	0	0	98 552	X	X	0,00
Daňové pohledávky	114 190	52 359	207 868	201 453	-54,15	297,01	-3,09

Zdroj: Autorka

V roce 2009 klesly krátkodobé pohledávky oproti roku 2008 o 43,13%. V roce 2010 oproti roku 2009 se naopak krátkodobé pohledávky zvýšily o 48,49% a v roce 2011 oproti roku 2010 se opět krátkodobé pohledávky zvýšily o 22,06%. U pohledávek z obchodních vztahů taktéž rok 2009 oproti roku 2008 znamenal pokles pohledávek o 56,15%. V roce 2010 se pohledávky zvýšily o 72,82 % a v roce 2011 oproti roku 2010 byl opět zaznamenán nárůst pohledávek o 17,30%. Pohledávky za společníky, členy družstva a účastníky sdružení se vyskytly pouze v roce 2011, tudíž nemohla být zaznamenána žádná změna. U daňových pohledávek v roce 2009 oproti roku 2008 nastal pokles o 54,15%. V roce 2010 se oproti roku 2009 zvýšily o 297,01%, neboť byly

uhrazeny zálohy na daň z příjmů právnických osob v hodnotě 105 000,- Kč. V roce 2011 oproti roku 2010 nastal pokles o 3,09%.

4.3.4 Analýza poměrových ukazatelů

Poměrové ukazatele umožňují rychlý obraz o základních finančních charakteristikách firmy. Můžeme je označit jako určité síto, které zachytí oblasti vyjadřující hlubší analýzu. Umožňují mezipodnikové srovnávání nebo srovnávání s odvětvovým průměrem.

V rámci analýzy poměrových ukazatelů byly počítány vybrané ukazatele, a to rychlost obratu pohledávek, doba obratu pohledávek, průměrný stav pohledávek, běžná likvidita a čistý pracovní kapitál.

Tabulka 7: Analýza poměrových ukazatelů v letech 2008 -2011

Ukazatel	2008	2009	2010	2011
Tržby za prodej zboží a vlastních výrobků a služeb	11 810 368	2 323 652	3 595 805	4 689 742
Krátkodobé závazky	958 006	224 629	558 723	336 187
Průměrný stav pohledávek	X	924 473	768 812	1 052 286
Doba obratu pohledávek	X	146	79	82
Rychlost obratu pohledávek	X	3	5	5
Běžná likvidita	2,87	5,49	2,98	5,91
Čistý pracovní kapitál	1 792 897	1 009 018	1 104 068	1 649 343

Zdroj: Autorka

Z výše uvedené tabulky je vidět, že doba obratu pohledávek neboli inkasní období, bylo v roce 2009 146 dnů a následující roky (2010 a 2011) se pohybovala okolo 80 dnů. V porovnání s platební podmínkou faktur, která je ve většině případů 30 dnů, lze konstatovat, že obchodní partneři neoplývají platební morálkou. I přesto, že společnost za úhradu do 10 dnů poskytuje skonto ve výši 3% z hodnoty pohledávky, by měla uvažovat o zavedení dalších inkasních podmínek k urychlení plateb.

Dále z výše uvedené tabulky vyplývá, že společnost GEMAZ, spol. s r.o. přeměňovala své pohledávky na peněžní prostředky v roce 2009 za 3 dny, v roce 2010 za 5 dnů a v roce 2011 to bylo taktéž 5 dnů. Z tabulky je patrný mírný nárůst rychlosti obratu pohledávek, což může být způsobeno i nárůstem tržeb za prodej zboží a vlastních výrobků a služeb.

Běžná likvidita v roce 2008 a 2010 dosahovala dobrých hodnot, neboť doporučená hodnota je 2. To se bohužel nedá konstatovat v letech 2009 a 2011, kdy dosahovala hodnot okolo 5.

Čistý pracovní kapitál společnosti GEMAZ, spol. s r.o. v roce 2008 dosahoval hodnoty 1 792 897 Kč, v roce 2009 klesl na 1 009 018 Kč, podobně tomu bylo v roce 2010, kdy hodnota ČPK byla 1 104 068 Kč. V roce 2011 ČPK vzrostl na 1 649 343 Kč.

4.4 Operace s pohledávkami

Pohledávky nerozlišujeme pouze na krátkodobé a dlouhodobé, ale i na pohledávky do lhůty splatnosti a po lhůtě splatnosti. V dalších kapitolách jsem se zabývala právě pohledávkami po lhůtě splatnosti.

4.4.1 Řízení pohledávek po splatnosti

Účetní společnosti GEMAZ, spol. s r.o. zpravidla jednou za měsíc provádí rozbor pohledávek dle splatnosti. Tyto přehledy poskytuje účetní program MRP, který je rozdělí na neuhrazené pohledávky před uplynutím splatnosti a po splatnosti (méně než 30 dnů, 90 dnů, 180 dnů, 365 dnů a po splatnosti delší než 365 dnů). Účetní společnosti tyto pohledávky setřídí dle jednotlivých analytických účtů. Konečný přehled představuje podklady pro tvorbu opravných položek, jak daňových, tak i nedaňových a pro tvorbu odpisů pohledávek. O těchto operacích společnost účtuje k 31.12. daného roku, tj. k rozvahovému dni.

Následující tabulka nám poskytuje přehled o pohledávkách před uplynutím splatnosti a pohledávkách po splatnosti v letech 2008 – 2011.

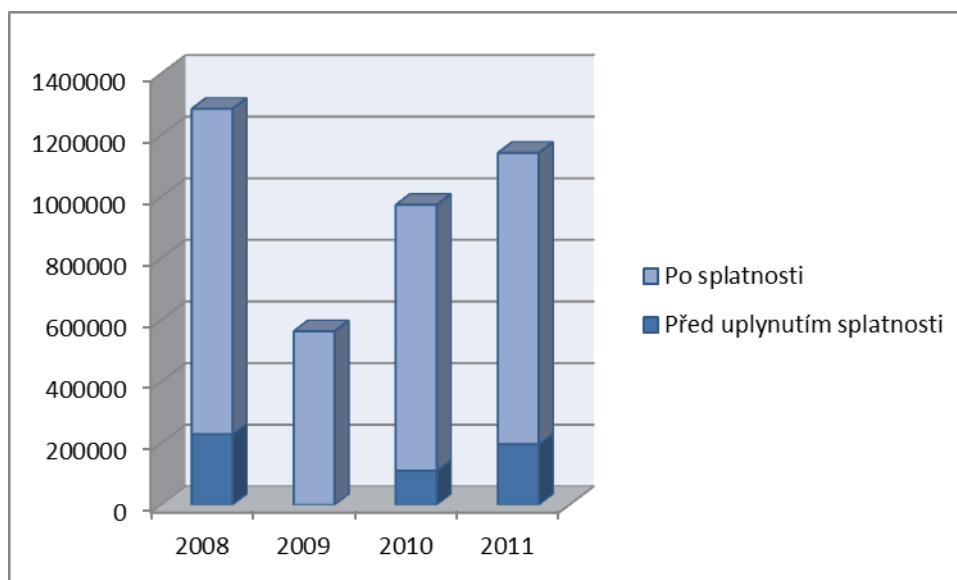
Tabulka 8: Pohledávky z obchodních vztahů dle splatnosti v letech 2008 - 2011

Pohledávky z obchodních vztahů	2008	2009	2010	2011
Před uplynutím splatnosti	229 594,41	0,00	110 562,21	197 017,80
Po splatnosti méně než 30 dnů	464 901,76	24 216,27	813 673,87	945 533,32
Po splatnosti méně než 90 dnů	402 382,67	117 028,23	0,00	0,00
Po splatnosti méně než 180 dnů	178 315,91	282 169,83	22 055,50	0,00
Po splatnosti méně než 365 dnů	5 924,60	0,00	27 728,04	0,00
Po splatnosti delší než 365 dnů	4 222,82	140 189,55	0,00	0,00
Neuhrazené pohledávky celkem	1 285 342,17	563 603,88	974 019,62	1 142 551,12

Zdroj: Autorka

V následujícím grafu je zobrazen poměr pohledávek před uplynutím splatnosti a pohledávek po splatnosti.

Graf 2: Poměr pohledávek po splatnosti a před uplynutím splatnosti

Zdroj: Autorka

Z grafu lze vyčíst, že podíl pohledávek po splatnosti v roce 2008 činil 82,14% a pouze 17,86% jsou pohledávky před uplynutím splatnosti. V roce 2009 tomu bylo ještě hůř, kde celých 100% činí pohledávky po splatnosti. V roce 2010 je podíl pohledávek před uplynutím splatnosti 11,35% a po splatnosti 88,65%. Podobně je tomu i v roce 2011, kdy pohledávky před uplynutím splatnosti činí 17,24% a po splatnosti 82,76%.

4.4.2 Účetní opravné položky

Tvorba ani zúčtování účetních opravných položek k pohledávkám nemá vliv na daňový základ, tedy není daňově účinná. Cílem je snížit ocenění pohledávky v účetnictví, kdy snížení nemá trvalý charakter. Zároveň má zobrazit věrný a poctivý obraz účetnictví.

Účetní opravné položky se tvoří podle interní podnikové směrnice na základě skutečnosti, že se pohledávka stala rizikovou. Výše opravné položky odráží riziko vyplývající z možného neuhrazení pohledávky.

Společnost GEMAZ, spol. s r.o. eviduje účetní opravné položky k neuhrazeným pohledávkám ve prospěch účtu 559 – Tvorba opravných položek a na vrub účtu 39120 – Účetní opravná položka. Společnost vždy ke konci rozvahového dne bere v úvahu všechna předvídatelná rizika. Jednou z oblastí, kde existuje riziko nadhodnocení majetku, je právě oblast pohledávek.

Opravná položka se ruší, pokud pominul důvod pro její tvorbu, tedy když byla pohledávka uhrazena nebo došlo naopak k trvalému odepsání pohledávky, popřípadě její jiné likvidaci. Rozpuštění účetní opravné položky společnost účtuje opačným zápisem než její tvorbu, ve prospěch účtu 39120 – Účetní opravná položka a na vrub účtu 559 – Tvorba opravných položek.

Účetní operace	MD	D
Tvorba účetní opravné položky	559	39120
Rozpuštění účetní opravné položky	39120	559

Zdroj: Autorka

4.4.3 Zákonné opravné položky a odpis pohledávek

Tvorba zákonných opravných položek podléhá zákonu 593/1992 Sb. o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. Problematiku zákonných opravných položek upravují přímo § 8, § 8a, § 8b, a § 8c. Dle tohoto ustanovení nesmí společnost vytvořit opravnou položku k pohledávkám, jestliže má zároveň k dlužníkovi splatné závazky a neprovede vzájemný zápočet pohledávek a závazků. Toto neplatí v případě pohledávek za dlužníkem v insolvenčním řízení. Společnost GEMAZ, spol. s r.o. používá k účtování zákonných opravných položek účet 558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek, kde účtuje ve prospěch účtu, a na účtu 39110 – Opravná položka k pohledávkám, kde účtuje na vrub účtu.

Účetní operace	MD	D
Tvorba zákonné opravné položky	558	39110
Rozpuštění zákonné opravné položky	39110	558

Zdroj: Autorka

Obdobně jako u opravných položek k pohledávkám, kdy podnik může vytvořit daňově uznatelné a neuznatelné opravné položky, může také pohledávky daňově i nedaňově odepisovat. Odpis pohledávek upravuje zákon č. 593/1992 Sb. o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. O odpisu pohledávek je výše zmíněno v teoretické části této diplomové práce (kapitola 2.8.1).

Společnost GEMAZ, spol. s r.o. využívá odepisování pohledávek, jak daňově, tak i nedaňově. Daňový odpis pohledávek eviduje na účtu 54610 – Odpis pohledávky a nedaňový odpis pohledávek eviduje na účtu 54620 – Odpis pohledávky nedaňový. Nedaňového odpisu pohledávky společnost využívá tehdy, pokud by náklady na soudní vymáhání pohledávky přesáhly hodnotu pohledávky. Nevýhodou nedaňového odpisu je, že nesnižuje daňový základ. Oproti tomu daňový odpis, který může být tvořen pouze do výše opravných položek, nám snižuje daňový základ a následně tedy i daň z příjmů právnických osob.

Účetní operace	MD	D
Odpis pohledávky daňový	54610	311xx
Odpis pohledávky nedaňový	54620	311xx

Zdroj: Autorka

Jestliže by nastala neočekávaná úhrada již odepsané pohledávky, pak by byla zdanitelným výnosem. Účtování by probíhalo ve prospěch účtu 22101 – Bankovní účet – CZK nebo 21101 – Pokladna CZK, pokud by úhrada proběhla v EUR, pak by bylo účtováno ve prospěch účtu 22102 – Bankovní účet – EUR nebo 21102 – Pokladna EUR, a na vrub účtu 646 – Výnosy z odepsaných pohledávek.

Účetní operace	MD	D
Úhrada pohledávky	22110, 22120	646
	21110	

Zdroj: Autorka

4.4.4 Příklad účtování o opravných položkách k pohledávkám a účtování odpisu pohledávek

4.4.4.1 Tvorba zákonné opravné položky a její účtování v roce 2009

Společnost GEMAZ, spol. s r.o. v roce 2008 nevytvářela žádnou opravnou položku k pohledávkám ani odpis pohledávek. Toto nastalo až v roce 2009, kdy společnost vytvořila opravné položky k pohledávkám v celkové hodnotě 52 209,94 Kč. Jedná se o čtyři pohledávky za rakouské odběratele, které jsou k rozvahovému dni, tedy k 31. 12. 2009, více než 12 měsíců po splatnosti.

WESTERN retek

Doklad	Splatnost	Měsíce	EUR	CZK	Procenta	Částka
FAV 08-098	17.7.2008	> 6	4 151,80	119 510,65	20%	23 902,13
FAV 08-108	31.7.2008	> 6	1 350,00	35 727,75	20%	7 145,55
FAV 08 - 123	1.9.2008	> 6	755,66	19 998,54	20%	3 999,71

Σ

35 047,39

RENICA GmbH

Doklad	Splatnost	Měsíce	EUR	CZK	Procenta	Částka
FAV 08 - 179	16.12.2008	> 12	648,50	17 162,55	100%	17 162,55

Celková Σ

52 209,94

U společnosti WESTERN retek společnost GEMAZ, spol. s r.o. postupovala podle § 8a zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, neboť se jedná o pohledávky, jejichž rozvahová hodnota v okamžiku vzniku nepřesáhla částku 200 000 Kč, a jejichž tvorba je nákladem na dosažení, zajištění a udržení příjmů a od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávek uplynulo více než 6 měsíců. Společnost GEMAZ, spol. s r.o. může k těmto pohledávkám vytvořit opravné položky až do výše 20% neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávek.

Co se týče pohledávky za společností RENICA GmbH, společnost GEMAZ, spol. s r.o. postupovala podle § 8c zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, protože se jedná o pohledávku, jejíž rozvahová hodnota v okamžiku jejího vzniku nepřesáhla částku 30 000 Kč a od konce sjednané lhůty splatnosti uplynulo nejméně 12 měsíců.

Pro přepočítání z EUR na CZK byl použit denní kurz ČNB ke dni vzniku pohledávky. Jelikož pohledávky vznikly v roce 2008 a zároveň v tomto roce nebyly uhrazeny, musí společnost GEMAZ, spol. s r.o. k rozvahovému dni vyčíslit i kurzový rozdíl. Za společností WESTERN retek vznikl kurzový zisk v hodnotě 4 143,88 Kč (kurz k 31.12.2008 činil 26,93 CZK/EUR) a za společností RENICA GmbH také kurzový zisk v hodnotě 369,65 Kč. V roce 2009, kdy kurz ke dni 31.12.2009 činil 26,465 CZK/EUR, vznikly kurzové ztráty, a to u společnosti WESTERN retek v hodnotě 3 078,97 Kč a u společnosti RENICA GmbH o hodnotě 301,56 Kč.

V následující tabulce je znázorněno, jak společnost GEMAZ, spol. s r.o. účtuje o opravných položkách k pohledávkám.

Doklad	Datum	Text	Částka	MD	D
VUD09/058	31.12.2009	OP Western	35 047,39	558	39110
VUD09/058	31.12.2009	OP RENICA	17 162,55	558	39110

Zdroj: Autorka

Zobrazení opravných položek k pohledávkám v rozvaze:

Označení	Text	Řádek	Běžné účetní období			Min. úč. období Netto
			Brutto	Korekce	Netto	
C.III.1	Pohledávky z obch. vztahů	049	615 814,00	-52 210,00	563 604,00	1 285 342,00

Zdroj: Autorka

Opravné položky k pohledávkám se uvádějí v rozvaze ve sloupci „Korekce“ u příslušné položky, kde snižují stav pohledávky a pokles její hodnoty.

Tvorba opravných položek se projeví i ve výkazu zisku a ztráty ke dni 31.12.2009, a to na řádku 25 Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období.

Označení	Text	Řádek	Skutečnost v úč. období	
			sledované	minulé
G.	Změna stavu rezerv a OP v provozní oblasti komplexních nákladů příštích období	25	52 210,00	0

Zdroj: Autorka

Tvorba opravných položek se odrazí i v daňovém přiznání k dani z příjmů právnických osob za rok 2009, kde v povinné příloze č. 1, v II. oddílu, v části C. a) jsou zaznamenány zákonné opravné položky vytvářené podle zákona 593/1992 Sb.

Tvorba opravné položky má samozřejmě i vliv na velikost daňové povinnosti. Tím, že byla vytvořena opravná položka, se změnil provozní výsledek hospodaření. Pro názornou ukázkou jsem vypočetla daňovou povinnost s uplatněním opravné položky a bez uplatnění opravné položky k pohledávkám a dopad na právě zmiňovanou daňovou povinnost. Pro zjednodušení jsem použila účetní výsledek hospodaření před zaúčtováním zákonných opravných položek v částce 1 000 000 Kč.

- S vytvořením zákonné opravné položky

	Účetní VH před zaúčtováním uzávěrkových operací	1 000 000
	Zaúčtování zákonné opravné položky	52 210
Řádek	Přiznání k dani z příjmu právnických osob:	
10	Účetní VH před zdaněním	947 790
200	Základ daně před úpravou	947 790
270	Základ daně po úpravě	947 000
280	Sazba daně (v %)	20
290	Daň	189 400

Zdroj: Autorka

- Bez vytvoření zákonné opravné položky

Řádek	Přiznání k dani z příjmu právnických osob:	
10	Účetní VH před zdaněním	1 000 000
200	Základ daně před úpravou	1 000 000
280	Sazba daně (v %)	20
290	Daň	200 000

Zdroj: Autorka

Z výše uvedených tabulek je zřejmé, že vytvoření zákonných opravných položek k pohledávkám společnosti GEMAZ, spol. s r.o. vznikla daňová úspora v hodnotě 10 600 Kč.

4.4.4.2 Odpis pohledávek a jeho účtování v roce 2010

Společnost GEMAZ, spol. s r.o. v roce 2010 vytvořila odpisy pohledávek, které byly daňově uznatelným nákladem v částce 52 209,94 Kč a zároveň odpisy pohledávek, které byly daňově neuznatelné, neboť nebylo ohledně těchto pohledávek zahájeno

rozhodčí nebo soudní řízení. V tomto případě by právě náklady na soudní řízení mohly být vysoké a nevyplatilo by se toto soudní řízení zahajovat.

Společnost nejdříve musela rozpustit opravné položky k pohledávkám, které byly vytvořeny v roce 2009, a až následně vytvořit odpis těchto pohledávek.

Rozpuštění zákonných opravných položek k pohledávkám:

Doklad	Datum	Text	Částka	MD	D
VUD10/021	31.12.2010	Zrušení OP Western	35 047,39	39110	558
VUD10/021	31.12.2010	Zrušení OP RENICA	17 162,55	39110	558

Zdroj: Autorka

Odpis pohledávky lze daňově uplatnit do výše vytvořených opravných položek. Pokud účetní jednotka daňové opravné položky netvoří, není ani odpis daňově účinný.

Vytvoření daňově uznatelného odpisu k pohledávkám:

Doklad	Datum	Text	Částka	MD	D
VUD10/021	31.12.2010	Odpis pohl. FAV08-098	23 902,13	54610	31126
VUD10/021	31.12.2010	Odpis pohl. FAV08-108	7 145,55	54610	31126
VUD10/021	31.12.2010	Odpis pohl. FAV08-123	3 999,71	54610	31126
VUD10/021	31.12.2010	Odpis pohl. FAV08-179	17 162,55	54610	31126

Σ

52 209,94

Vytvoření daňově neuznatelného odpisu k pohledávkám:

Doklad	Datum	Text	Částka	MD	D
VUD10/021	31.12.2010	Odpis pohl. FAV08-098	95 608,52	54620	31126
VUD10/021	31.12.2010	Odpis pohl. FAV08-108	28 582,50	54620	31126
VUD10/021	31.12.2010	Odpis pohl. FAV08-123	15 998,83	54620	31126

Σ

140 189,85

Tímto společnost GEMAZ, spol. s r.o. provedla odpisy do výše 100% hodnoty pohledávek a dochází k vyřazení pohledávek z majetku podniku.

4.4.4.3 Příklad účtování opravných položek při zahájení soudního řízení

Jak už bylo zmíněno v předešlých kapitolách, společnost GEMAZ, spol. s r.o. vytváří opravné položky k pohledávkám podle § 8a odst. 1) a podle § 8c zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. Pro názornou ukázkou jsem zaúčtovala opravné položky tak, jak by společnost postupovala podle § 8a odst. 2 zákona č. 593/1992 Sb., kdyby zahájila proti obchodnímu partnerovi WESTERN retek soudní řízení.

Pohledávky za odběratelem WESTERN retek byly splatné v roce 2008, první tvorba opravné položky by nastala v roce 2009, kdy by uplynulo prvních 12 měsíců od konce sjednané lhůty splatnosti.

Rok 2009

Ke dni 31.12.2009 by mohla společnost GEMAZ, spol. s r.o. vytvořit zákonnou opravnou položku až do výše 33% rozvahové hodnoty pohledávky v částce 57 828,19 Kč.

WESTERN retek

Doklad	Splatnost	Měsíce	EUR	CZK	Procenta	Částka
FAV 08-098	17.7.2008	> 12	4 151,80	119 510,65	33%	39 438,51
FAV 08-108	31.7.2008	> 12	1 350,00	35 727,75	33%	11 790,16
FAV 08 – 123	1.9.2008	> 12	755,66	19 998,54	33%	6 599,52

Σ

57 828,19

Doklad	Datum	Text	Částka	MD	D
VUD	31.12.2009	OP Western 33%	39 438,51	558	39110
VUD	31.12.2009	OP Western 33%	11 790,16	558	39110
VUD	31.12.2009	OP Western 33%	6 599,52	558	39110

Zdroj: Autorka

Pro zjednodušení jsem opět použila účetní výsledek hospodaření před zaúčtováním opravných položek pro každý rok ve výši 1 000 000 Kč.

	Účetní VH před zaúčtováním uzávěrkových operací	1 000 000
	Zaúčtování zákonné opravné položky	57 828
Řádek	Přiznání k dani z příjmu právnických osob:	
10	Účetní VH před zdaněním	942 172
200	Základ daně před úpravou	942 172
270	Základ daně po úpravě	942 000
280	Sazba daně (v %)	20
290	Daň	188 400

Zdroj: Autorka

Rok 2010

K rozvahovému dni 31.12.2010 by společnost GEMAZ, spol. s r.o. zvyšovala zákonnou opravnou položku na 66% neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky, protože od splatnosti by uplynulo více jak 24 měsíců. Hodnota vytvořených opravných položek by činila 57 828,19 Kč.

WESTERN retek

Doklad	Splatnost	Měsíce	EUR	CZK	Procenta	Částka
FAV 08-098	17.7.2008	> 24	4 151,80	119 510,65	66%	39 438,51
FAV 08-108	31.7.2008	> 24	1 350,00	35 727,75	66%	11 790,16
FAV 08 – 123	1.9.2008	> 24	755,66	19 998,54	66%	6 599,52

Σ

57 828,19

Doklad	Datum	Text	Částka	MD	D
VUD	31.12.2009	OP Western 66%	39 438,51	558	39110
VUD	31.12.2009	OP Western 66%	11 790,16	558	39110
VUD	31.12.2009	OP Western 66%	6 599,52	558	39110

	Účetní VH před zaúčtováním uzávěrkových operací	1 000 000
	Zaúčtování zákonné opravné položky	57 828
Řádek	Přiznání k dani z příjmu právnických osob:	
10	Účetní VH před zdaněním	942 172
200	Základ daně před úpravou	942 172
270	Základ daně po úpravě	942 000
280	Sazba daně (v %)	19
290	Daň	178 980

*Zdroj: Autorka***Rok 2011**

V následujícím roce k 31.12.2011 by společnost GEMAZ, spol. s r.o. navýšila zákonné opravné položky až do výše 100% neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky, protože od sjednané lhůty splatnosti by uplynulo více než 36 měsíců. Hodnota opravných položek by činila 59 580,55 Kč.

WESTERN retek

Doklad	Splatnost	Měsíce	EUR	CZK	Procenta	Částka
FAV 08-098	17.7.2008	> 36	4 151,80	119 510,65	100%	40 633,62
FAV 08-108	31.7.2008	> 36	1 350,00	35 727,75	100%	12 147,43
FAV 08 - 123	1.9.2008	> 36	755,66	19 998,54	100%	6 799,50

Σ

59 580,55

Doklad	Datum	Text	Částka	MD	D
VUD	31.12.2009	OP Western 100%	39 438,51	558	39110
VUD	31.12.2009	OP Western 100%	11 790,16	558	39110
VUD	31.12.2009	OP Western 100%	6 599,52	558	39110

	Účetní VH před zaúčtováním uzávěrkových operací	1 000 000
	Zaúčtování zákonné opravné položky	59 581
Řádek	Přiznání k dani z příjmu právnických osob:	
10	Účetní VH před zdaněním	940 419
200	Základ daně před úpravou	940 419
270	Základ daně po úpravě	940 000
280	Sazba daně (v %)	19
290	Daň	178 600

Zdroj: Autorka

Rok 2012

Společnost GEMAZ, spol. s r.o. by musela k rozvahovému dni v roce 2012 rozpustit zákonné opravné položky, které byly vytvořeny během let 2009 – 2011, a zároveň vytvořit odpis k těmto pohledávkám.

Doklad	Datum	Text	Částka	MD	D
VUD	31.12.2012	Zrušení OP 33%	57 828,19	39110	558
VUD	31.12.2012	Zrušení OP 66%	57 828,19	39110	558
VUD	31.12.2012	Zrušení OP 100%	59 580,55	39110	558
VUD	31.12.2012	Odpis pohl. FAV08-098	119 510,65	54610	31126
VUD	31.12.2012	Odpis pohl. FAV08-108	35 727,75	54610	31126
VUD	31.12.2012	Odpis pohl. FAV08-123	19 998,54	54610	31126

Zdroj: Autorka

Daňový dopad v roce rozpuštění zákonné opravné položky a zároveň jejího odpisu není žádný, protože stejná částka daňové náklady zvyšuje i snižuje.

4.4.4.4 Porovnání tvorby opravných položek podle § 8a odst. 1) a podle § 8a odst. 2)

Jak už bylo zmíněno v předchozích kapitolách společnost GEMAZ, spol. s r.o. postupovala při tvorbě zákonných opravných položek podle § 8a) odst. 1), kdy vytvořila daňově účinnou opravnou položku ve výši 20% a zbytek odepsala nedaňově, neboť nepřistoupila k soudnímu řízení. Pro názornou ukázkou jsem opravné položky za společností WESTERN retek vytvořila podle § 8a odst. 2) a porovnávala rozdíl ve výši daňové povinnosti, pokud by společnost GEMAZ, spol. s r.o. tyto pohledávky dala k soudnímu řízení. Pro zjednodušení jsem opět použila účetní výsledek hospodaření před zaúčtováním zákonných opravných položek ve výši 1 000 000 Kč.

Velikost daňové povinnosti podle § 8a odst. 1) a podle § 8a odst. 2):

	Postup podle §8a odst. 1)	Postup podle §8a odst. 2)
2009	189 400	188 400
2010	190 000	178 980
2011	190 000	178 600
Σ	569 400	545 980

Zdroj: Autorka

Z tabulky je patrné, že pokud by společnost GEMAZ, spol. s r.o. zahájila ohledně těchto pohledávek soudní řízení, jehož by se řádně účastnila, vznikla by společnosti daňová úspora ve výši 23 420 Kč.

4.5 Systém zajištění a vymáhání pohledávek

Za současného stavu podnikatelského prostředí, kdy platební morálka dosahuje spíše samotného dna, musí společnost GEMAZ, spol. s r.o. využívat zajišťovacích prostředků, které jí dává zákon k dispozici, ale i přesto zde není stoprocentní jistota, že pohledávka bude v době splatnosti skutečně uhrazena.

Společnost GEMAZ, spol. s r.o. řadí mezi zajišťovací prostředky proforma fakturu, úrok z prodlení, uznání dluhu a směnku. Zároveň určitou formou zajištění pohledávky je i skonto, které společnost poskytuje za úhradu do 10 dnů ve výši 3% z rozvahové hodnoty pohledávky. Pokud tyto prostředky selžou, postupuje společnost k vymáhání pohledávek, a to pomocí upomínky, vzájemného započtení pohledávek, pomocí exekuce či konkurzu.

4.5.1 Proforma faktura

Proforma fakturu neboli zálohovou fakturu společnost GEMAZ, spol. s r.o. využívá u nových obchodních partnerů, jelikož nezná jejich platební morálku. Touto formou se snaží platby pojistit. Jedná se o tzv. úhradu předem, kdy se zvýší finanční prostředky a sníží se hodnota pohledávky vůči obchodnímu partnerovi. Tato platba nebude mít žádný dopad na výsledek hospodaření společnosti GEMAZ, spol. s r.o. Dle § 21 odst. 1 Sb, o dani z přidané hodnoty, úhrada proforma faktury ovlivní výši daně na výstupu. Plátce je povinen přiznat daň ke dni uskutečnění zdanitelného plnění nebo ke dni přijetí úplaty, a to k tomu dni, který nastane dříve, pokud zákon nestanoví jinak.

4.5.2 Úrok z prodlení

Úrok z prodlení je důsledkem prodlení obchodního partnera s plněním peněžitého závazku. Společnost GEMAZ, spol. s r.o. uvádí na vystavených fakturách úrok z prodlení ve výši 0,05% z fakturované částky za každý započatý den prodlení. Je-li kupující v prodlení více než 60 dní, sjednává se úrok ve výši 0,1% za každý započatý den prodlení. Tato ujednání má společnost uvedena ve svých obchodních smlouvách.

Společnost GEMAZ, spol. s r.o. často uplatňuje úrok z prodlení až při ukončení spolupráce s obchodním partnerem, právě z důvodu jeho špatné platební morálky.

4.5.3 Směnka

Směnka je jedním z nástrojů platebního styku, který se při použití osvědčuje i jako vcelku spolehlivý zajišťovací prostředek. Společnost GEMAZ, spol. s r.o. využívá především směnky vlastní.

Dlužník se ve směnce zavazuje, že společnosti GEMAZ, spol. s r.o. uhradí ve stanovený den a na stanoveném místě dlužnou částku. Směnka musí obsahovat označení, že jde o směnku, dále musí být uveden bezpodmínečný příkaz dlužníkovi, že uhradí určenou částku společnosti GEMAZ spol. s r.o., datum splatnosti směnky,

místo, kde má dojít k placení, datum a místo vystavení směnky a v poslední řadě podpis výstavce, tedy dlužníka.

4.5.4 Uznání závazku

Vždy ke konci roku společnost GEMAZ, spol. s r.o. kontroluje pohledávky po splatnosti. Toto uznání závazku (příloha č. 1), tedy dluhu, zasílá těm odběratelům, u kterých by případně dlužnou částku vymáhala soudní a právní cestou. Neboť písemné uznání závazku je nezbytné pro soudní řízení, protože přináší ulehčení ve formě dokazování.

V tomto písemném dokumentu je nutné uvést identifikační údaje dlužníka, vyčíslení dlužné částky, datum uznání a nejlépe datum, do kdy bude dlužná částka uhrazena. Toto uznání musí být vždy podepsáno dlužníkem.

4.5.5 Vzájemný zápočet pohledávek a závazků

Vzájemný zápočet (příloha č. 2) je jednoduchý způsob, jak zajistit splatnost pohledávky. Pokud má společnost GEMAZ, spol. s r.o. splatnou pohledávku vůči odběrateli a zároveň má k tomuto odběrateli také závazek, mohou se obě strany dohodnout na vzájemném zápočtu pohledávek a závazků. Společnost vystaví dohodu o vzájemném zápočtu pohledávek a předá jí druhé straně k odsouhlasení. Jakmile je dohoda podepsaná od obou stran, může se pohledávka společnosti započíst se závazkem společnosti. Většinou není pohledávka ve stejné výši jako závazek. Započteme pohledávku se závazkem a vzniklý rozdíl buď uhradíme, nebo úhradu očekáváme od odběratele.

Dle § 580 a § 581 občanského zákoníku platí, že pokud mají věřitel a dlužník vzájemné pohledávky, zaniknou započtením v případě, že jejich plnění je stejného druhu a vzájemně se kryjí. Zánik nastane okamžikem, kdy se setkaly pohledávky způsobilé k započtení.

Započíst nelze:

- pohledávky na náhradu škody způsobené na zdraví, ledaže by šlo o vzájemnou pohledávku na náhradu škody téhož druhu,
- pohledávky, které nelze postihnout výkonem rozhodnutí,
- pohledávky promlčené,
- pohledávky, kterých se nelze domáhat u soudu,
- pohledávky z vkladů,
- pohledávky, které nejsou ještě splatné proti pohledávce splatné.

4.5.6 Upomínka

Splatnost pohledávek má na starost účetní společnosti GEMAZ, spol. s r.o., která po zaúčtování bankovních výpisů sleduje salda neuhrazených pohledávek. Minimálně jednou za měsíc kontroluje tento seznam neuhrazených faktur po splatnosti. Upomínky se neposílají všem, neboť u některých odběratelů má společnost GEMAZ, spol. s r.o. jistotu, že ač už je po splatnosti, co nejdříve uhradí. Upomínky jsou nejčastěji posílány poštou, do e-mailových schránek odběratelů, či do datových schránek.

Společnost GEMAZ, spol. s r.o. zasílá odběratelům tři upomínky. První upomínka (příloha č. 3) má pouze informativní charakter a dovoluje si odběrateli připomenout, že dosud neuhradil dlužnou částku. Zároveň ho vyzve k uhrazení této dlužné částky a informuje ho o datu splatnosti od doručení této upomínky, většinou do deseti dnů.

Druhá upomínka (příloha č. 4), kromě náležitostí shodných s předchozím typem upomínky, upozorňuje odběratele, že pokud v určeném termínu neuhradí fakturu, bude společnost GEMAZ, spol. s r.o. nucena dlužnou částku navýšit o penále a upomínací výdaje. Společnost určí nové datum splatnosti, které bývá shodné s předchozí upomínkou, tedy do deseti dnů.

Ve třetí upomínce (příloha č. 5) se jedná o pokus o smír. Společnost se odvolává na to, že již dvakrát zasílala upomínku a pokud ani tentokrát neuhradí dlužnou částku,

bude společnost nucena tento dluh vymáhat soudní cestou a následně prostřednictvím exekutorského úřadu. V upomínce je již vyčíslená výše penále včetně upomínacích výdajů.

4.5.7 Exekuce

V případě, že předchozí způsoby zajištění a vymáhání pohledávek selžou, dostává se firma do situace, kdy se domáhá svého práva na zaplacení pohledávky u soudu. Předpokladem pro podání návrhu na soudní výkon rozhodnutí či návrhu na exekuci je exekuční titul.

Věřitel se může obrátit na soud nebo soudního exekutora s návrhem na výkon soudního rozhodnutí neboli exekuci. Zákon pak uvádí různé způsoby výkonu rozhodnutí ukládající zaplacení peněžité částky, a to prodejem movitých a nemovitých věcí dlužníka, prodejem podniku. Od okamžiku doručení usnesení soudu o nařízení exekuce nesmí dlužník, s výjimkou uspokojování základních životních potřeb, vykonávat běžné obchodní činnosti a správy, nakládat se svým majetkem.

4.5.8 Insolvenční řízení

Pokud se na majetek dlužníka prohlašuje insolvenční řízení, obdrží společnost usnesení o prohlášení insolvenčního řízení. O jeho prohlášení rozhoduje Krajský soud. V okamžiku rozhodnutí o úpadku vybírá předseda insolvenčního soudu správce insolvenčního řízení, který má oprávnění nakládat s majetkem podléhající insolventi. Správce insolvenčního řízení zpeněžuje majetek podléhající insolventi a z výtěžku uspokojuje pohledávky věřitelů v poměrné výši podle zákonem stanoveného pořadí. Věřitelé musí všechny své nároky přihlásit u podepsaného soudu ve stanovené lhůtě ode dne prohlášení insolvence. Dlužník je povinen neprodleně sestavit a odevzdat správci do stanovené doby seznam svého majetku včetně svých pohledávek, seznam závazků s označením dlužníků, věřitelů, odevzdat správci své účetnictví, všechny potřebné doklady a poskytnou mu nutná vysvětlení. Předložený seznam musí dlužník podepsat a uvést, že je správný a úplný.

5 ZÁVĚR

Zúčtovací vztahy, tedy i pohledávky jsou součástí každého podnikatelského subjektu, ať se jedná o drobné živnostníky, malé a střední podniky nebo i velké společnosti. V dnešní době se najde jen mizivé procento společností, které nevykazují žádné pohledávky. Naopak, převážná většina společností pohledávky vykazuje, zejména pak po lhůtě splatnosti. Pokud dojde ke zpoždění platby a pohledávka není uhrazena ve lhůtě splatnosti, pak může dojít k výkyvům finančních toků, dojde k nárůstu nákladů s vymáháním pohledávek, se soudním řízením atd. V nejhorším případě by mohlo dojít k druhotné platební neschopnosti, což by mohlo vést až k bankrotu firem. Každá společnost by měla vzniku těchto pohledávek předcházet, a proto je velice nutné zabývat se monitorováním a řízením pohledávek.

Cílem této diplomové práce byla analýza nedobytných pohledávek v účetním subjektu. Tedy analyzovat pohledávky v konkrétní účetní jednotce, aplikovat zákonné opravné položky k pohledávkám a odpisy pohledávek v praxi a jejich dopad na výši daňové povinnosti, zjistit způsoby zajištění pohledávek a následně vymáhání pohledávek.

Společnost GEMAZ, spol. s r.o. účtuje pouze o krátkodobých pohledávkách dle směrné účtové osnovy pro podnikatele. Společnost účtuje na syntetických účtech a pro větší přehlednost využívá účty analytické. Analytické účty jsou rozděleny na tuzemské odběratele a zahraniční odběratele, co se týče zahraničních odběratelů, je pro každého odběratele vytvořen zvlášť analytický účet pro okamžité zjištění jednotlivých sald. Účtovou osnovu bych nezjednodušovala, tvorba analytických účtů je přínosná a účtová osnova je tím přehledná.

Společnost GEMAZ, spol. s r.o. zaznamenala v letech 2008 až 2011 růst krátkodobých pohledávek, kdy se v roce 2011 krátkodobé pohledávky podílely na oběžných aktivech 72,65%, což je ovlivněno stavem peněz v pokladně a na bankovních účtech.

Inkasní období, neboli doba obratu pohledávek, společnosti GEMAZ, spol. s r.o. se pohybovalo v roce 2011 okolo 80 dnů. Pokud porovnáme platební podmínky ve většině případů, což je 30 dnů, tak lze konstatovat, že obchodní partneři zrovna neoplývají platební morálkou a společnost by měla uvažovat o zavedení dalších inkasních podmínek k urychlení plateb. Pohledávky se na peněžní prostředky v roce 2011 přeměňovaly za 5 dnů a hodnota čistého pracovního kapitálu dosahovala 1 649 343 Kč, což pro společnost představovalo volné peněžní prostředky.

Co se týče pohledávek po lhůtě splatnosti, tak v roce 2011 společnost eviduje pouze pohledávky po splatnosti méně než 30 dnů, a to v celkové hodnotě 945 533,32 Kč, tedy 82,76 %. K tomuto společnost dospěla tvorbou zákonných opravných položek a odpisem pohledávek, kdy se řídila Zákonem 593/1992 Sb. o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů.

Tvorba zákonných opravných položek a odpis pohledávky se odvíjí jak ve výkazech společnosti, tak i na dopadu na velikosti daňového zatížení. Tím, že společnost GEMAZ, spol. s r.o. vytvořila opravnou položku, vznikla daňová úspora. Odpis však společnost může vytvořit pouze do výše opravných položek. Společnost nepřistoupila k soudnímu řízení nedobytných pohledávek, tudíž mohla vytvořit opravné položky pouze do výše 20 % rozvahové hodnoty pohledávky a zbytek pohledávky odepsala nedaňově. Náklady na soudní řízení by totiž mohly převýšit hodnotu pohledávky, což by se společnosti nevyplatilo.

Mezi formy zajištění pohledávek společnost GEMAZ, spol. s r.o. řadí zejména proforma fakturu, směnku a uznání závazku. Velice výhodným instrumentem dle mého názoru je uznání závazku. Pokud by došlo k soudnímu řízení, tento dokument by byl důkazním materiálem a soud by na něj musel brát zřetel. Dalším velice dobrým zajišťovacím prostředkem je směnka, kterou držitel může prodat a získat tím potřebné finanční prostředky.

Dále společnost využívá vzájemného zápočtu pohledávek a závazků a upomínky. Ke konkurzu či exekuci dochází jen ve výjimečných případech, společnost se tomuto kroku snaží vyhnout a s obchodními partnery se spíše domluvit.

Závěrem bych dodala, že společnost k řízení pohledávek přistupuje velice zodpovědně. Po celkové analýze a zmapování pohledávek lze konstatovat, že společnost GEMAZ, spol. s r.o. má přehled o pohledávkách po splatnosti, vede si přesnou evidenci dlužníků včetně aplikovaných zajišťovacích prostředků. Doporučila bych, aby společnost i nadále vytvářela zákonné opravné položky a následné odpisy pohledávek, protože to bude mít jedině kladný daňový dopad a tím „ušetří na daních“. Dále bych společnosti doporučila vytvořit určitý nástroj pro sledování bonity klientů a dodržování jejich platební morálky. V neposlední řadě by společnost mohla využít pojištění pohledávek. Ovšem výše pojistného je individuální a stanovuje se jako promile z pojištěného obratu, které je dáno rizikem spojeným s partnerem a rizikem spojeným s daným teritoriem. Pojišťovny obvykle žádají i minimální výši obratu, který bude pojistkou kryt.

6 SUMMARY

Analysis of bad debts in the reporting entity

The main aim of this graduation theses was to characterize the bad debt and is then analyzed in the reporting entity.

One of the most important spheres of corporate finance is undoubtedly the area of clearing relationships, ie. debts and payables. While debts are an important component of company's assets, which are included in current assets and affect no one aspect of financial management companies, such as ownership structure, financial structure, as well as liquidity of the company and of course the costs and revenues.

Overdue debts course of business include, but proper and timely performance is one of the principles of honest business relationship. The insolvency is one of major economic indicators, which can greatly affect the financial health of the company.

The most important part of this graduation theses is application of lawful rectifying item and amortization of debts in practice and after that resulting effect on tax base and income range. After a complete analysis and mapping of debts can be stated that the company has an overview of overdue debts, records all borrowers and applied hedge funds. Also accounting entity should not fear to make up rectifying items to overdue debts because if they will be in step with law No. 593/1992 Sb. about backlog for finding the base of income tax it can have the only the positive impact for the base tax and high of tax as well.

Keywords: bad debts, overdue debts, tax base, hedge funds, debt recovery, lawful rectifying item, amortization of debts

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- [1] *Daňové zákony v úplném znění k 1.1.2011 s přehledy změn.* Olomouc: ANAG, spol. s r.o., 2010, 286 s. ISBN 978-80-7263-628-0.
- [2] DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu.* 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, 244 s. ISBN 978-80-7357-599-1.
- [3] CHALUPA, Rostislav et al. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2011.* 9. vyd. Olomouc: ANAG, spol. s r.o., 2011, 439 s. ISBN 978-80-7263-650-1.
- [4] JINDRÁK, Jaroslav. *Sbírka souvztažností k účtům směrné účtové osnovy s opravami pro rok 2012: příručka pro účetní a jiné ekonomické pracovníky.* Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 9788090425637.
- [5] JÍNDROVÁ, Blanka. *Účetní souvztažnosti v kostce.* Praha: Dashöfer, 2010. ISBN 978-80-86897-50-9.
- [6] KLISNIGEROVÁ, Eva a Jiří HNILICA. *Finanční analýza: Krok za krokem.* Praha: C. H. Beck, 2005, 137 s. ISBN 80-7179-321-3.
- [7] KOVANICOVÁ, Dana. *ABECEDA účetních znalostí pro každého.* Praha: Polygon, 2006, 444 s. ISBN 80-7273-130-0.
- [8] MAŘÍK, Miloš, Pavla MAŘÍKOVÁ a Jan POPELA. *Finanční analýza a plánování v obchodních podnicích.* 2. vyd. Praha: VŠE, 1996. ISBN 80-7079-487-9.
- [9] PILÁTOVÁ, Jana a Jaroslav RICHTER. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi.* 2. vyd. Olomouc: ANAG, spol. s r.o., 2011, 119 s. ISBN 978-80-7263-678-5.

- [10] RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, spol. s r.o., 2011, 1031 s. ISBN 978-80-7263-633-4.
- [11] ŠTOHL, Pavel a Vladislav KLIČKA. *Maturitní okruhy z účetnictví*. Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s., 2008, 233 s. ISBN 978-80-903915-8-1.
- [12] ŠTOHL, Pavel. *Učebnice účetnictví 2007 pro střední školy a veřejnost: 2. díl*. 9. vyd. Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s., 2007, 197 s. ISBN 978-80-903915-1-2.
- [13] VALACH, Josef et al. *Finanční řízení podniku*. 2. vyd. Praha: EKOPRESS, s.r.o., 1999, 324 s. ISBN 80-86119-21-1.
- [14] VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2010*. Praha: 1. VOX a.s., 2010, 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.
- [15] WEIGNEROVÁ, Jana. *Pohledávky a jejich řízení ve společnosti ENVIRO-EKOANALYTIKA, s.r.o.* České Budějovice, 2010. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Ing. Hana Hlaváčková.

Legislativní dokumenty

Česká republika. Obchodní zákoník. In: *513/1991 Sb.* 2010.

Webové stránky

www.businessinfo.cz

www.justice.cz

www.pohledavky.ifno

8 SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

<i>Tabulka 1: Vzorce u vertikální analýzy pohledávek</i>	49
<i>Tabulka 2: Vzorce u horizontální analýzy pohledávek.....</i>	49
<i>Tabulka 3: Ukazatele finanční analýzy.....</i>	50
<i>Tabulka 4: Vývoj pohledávek z hlediska rozvahy v netto hodnotě v období 2008 - 2011</i>	55
<i>Tabulka 5: Vertikální analýza pohledávek</i>	57
<i>Tabulka 6: Vertikální analýza pohledávek</i>	58
<i>Tabulka 7: Analýza poměrových ukazatelů v letech 2008 -2011.....</i>	59
<i>Tabulka 8: Pohledávky z obchodních vztahů dle splatnosti v letech 2008 - 2011.....</i>	61
<i>Graf 1: Vývoj pohledávek v letech 2008 -2011 v netto hodnotě.....</i>	56
<i>Graf 2: Poměr pohledávek po splatnosti a před uplynutím splatnosti</i>	62

9 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Uznání závazku

Příloha č. 2: Dohoda o vzájemném zápočtu pohledávek a závazků

Příloha č. 3: Upomínka č. 1

Příloha č. 4: Upomínka č. 2

Příloha č. 5: Upomínka č. 3

Příloha č. 6: Přihláška pohledávky

Příloha č. 1

UZNÁNÍ ZÁVAZKU

XXX, s.r.o.,

se sídlem

IČ: xxx xx xxx

jednající, jednatelem společnosti

uznává tímto co do důvodu i výše svůj závazek vůči společnosti GEMAZ, spol. s r.o. se sídlem Vrbenská 97, 370 01 České Budějovice, IČ 157 71 032

ve výši Kč

vyplývající z neuhrazené faktury č. za poskytnutí služeb, splatnou dne Uvedenou fakturu uhradíme nejpozději do

V

.....

XXX, s.r.o.
XXXXXXXXXX
Jednatel společnosti

DOHODA O VZÁJEMNÉM ZÁPOČTU POHLEDÁVEK A ZÁVAZKŮ

Dnešního dne uzavřeli

GEMAZ, spol. s r.o.

Vrbenská 97

370 01 České Budějovice

IČ 157 71 032

DIČ CZ15771032

zapsaná v Obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Českých Budějovicích, oddíl C, vložka č. 1097,

(dále jen „GEMAZ, spol. s r.o.“)

Společnost

IČ

DIČ

sídlem

zapsaná v Obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v,

oddíl, vložka č.

(dále jen ".....")

tuto

dohodu o vzájemném zápočtu pohledávek a závazků

uzavřenou dle § 364 a násl. zákona č. 513/1991 Sb. v platném znění, obchodní zákoník.

Faktury vystavené společností GEMAZ, spol. s r.o.

Faktura č.	Částka	Splatnost	Částečná úhrada	Započítáno	Zbývá uhradit

Faktury vystavené společností XXX, s.r.o.

Faktura č.	Částka	Splatnost	Částečná úhrada	Započítáno	Zbývá uhradit

Jako projev vůle obou stran tyto **pohledávky** na peněžítá plnění **zaniknou** v rozsahu, v jakém se **vzájemně kryjí**, tj. v částce **Kč**.

Na základě tohoto zápočtu uhradí společnost zbývající částku faktury ve výši **Kč** s variabilním symbolem

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

1. Účinnost dohody nastává dnem podepsání smlouvy.
2. Dohoda je vyhotovena ve 2 stejnopisech, z nichž po jednom kuse obdrží každá strana.
3. Obě strany připojují k dohodě své podpisy na důkaz souhlasu s jejím zněním a jako projev vůle k jejímu naplnění.

Potvrzenou kopii zašlete, prosím, obratem zpět.

V Českých Budějovicích, dne

V

.....
GEMAZ, spol. s r.o.
Jednatel společnosti

.....
XXX, s.r.o.
Jednatel společnosti

Příloha č. 3

GEMAZ, spol. s r.o.

Vrbenská 97

370 01 České Budějovice

IČ 157 71 032

DIČ CZ15771032

Datum:

Upomínka č. 1

Vážený odběrateli,

dovolujeme si připomenout, že jste dosud neuhradil naši fakturu č.
ze dne splatnou na částkuKč.

Věříme, že se tak stalo nedopatřením a dlužná částka bude uhrazena do 10 dnů od doručení této upomínky.

S pozdravem

.....

GEMAZ, spol. s r.o.
Jednatel společnosti

Příloha č. 4

GEMAZ, spol. s r.o.

Vrbenská 97

370 01 České Budějovice

IČ 157 71 032

DIČ CZ15771032

Datum:

Upomínka č. 2

Vážený odběrateli,

konstatujeme, že jste dosud neuhradil naši fakturu č. ze dne
splatnou na částku Kč, kterou jsme již upomínali ke dni
.....

Věříme, že naši pohledávku uhradíte obratem, nejpozději do Pokud ani
v tomto termínu fakturu neuhradíte, budeme bohužel nuceni dlužnou částku navýšit
o penále a upomínací výdaje!

S pozdravem

.....

GEMAZ, spol. s r.o.

Jednatel společnosti

Příloha č. 5

GEMAZ, spol. s r.o.

Vrbenská 97

370 01 České Budějovice

IČ 157 71 032

DIČ CZ15771032

Datum:

Upomínka č. 3 – pokus o smír

Již po dvakrát jsme Vás upomínali o zaplacení fa č. na částkuKč,
ze dne, která byla splatná

Věříme, že naši pohledávku uhradíte obratem, nejpozději do

Celkovou částku faktury zvyšujeme o penále ve výši Kč a upomínací
výdaje ve výši Kč.

Pokud ani v tomto termínu fakturu neuhradíte, budeme nuceni dlužnou částku vymáhat
soudně a následně prostřednictvím exekutorského úřadu.

S pozdravem

.....

GEMAZ, spol. s r.o.

Jednatel společnosti